

tmmob şehir planlama mimar ve mühendisleri odası

HABER BÜLTENİ

Sahibi : Yusuf DEVELLIOĞLU
Sor. Yön. : Yusuf OKÇUOĞLU

Adres : Konur Sok. 4/2
Yenişehir - Ankara

Tel. : 25 52 83/5

KASIM - 1980

Dünya Şehircilik Günü Bu Yıl Kutlanamadı

Özcan ALTABAN
Kent Plancısı-Mimar

İlk kez 1935'te Arjantin'li kent plancısı Carlos Della Paolera'nın ortaya attığı ve 31 yıldır dünyanın bir çok ülkesinde 8-Kasım günü kutlanan «Dünya Şehircilik Günü» Türkiye'de 1977'den bu yana kamuoyuna duyurulmaya çalışılan bir konudur.

«Şehircilik Günü»nün kavramsal olarak ortaya çıkışından ve dünyada pek çok ülkede çeşitli eylemlerle kutlanışından ancak 42 yıl sonra İ.D.G.S.A. Şehircilik Araştırma Enstitüsü'nün öncülüğü ile ülkemizde de her yıl kasım ayının ilk haftası içinde sınırlı da olsa kent sorunlarını gündeme getiren programlar yapılmaya başlandı.

Şehircilik Günü programları 1978 ve 1979 yıllarında İ.D.G.S.A. - Ş.A.E. ile Ş.P.M.M.O. nun işbirliği içinde düzenlenmiş ve konuyla ilgilenen İmar ve İskan Bakanlığı ve Köyİşleri ve Kooperatifler Bakanlığı'nın desteği sağlanmıştı.

1978'de «Metropolitan Planlama Sorunları», 1979'da «Kırsal Alan ve Kentleşme» başlıklarını taşıyan tartışmalı toplantılar, program içinde ağırlıklı olarak yer almıştı.

5, 6, 7 Kasım 1980 tarihlerinde de «Ülke Ölçeğinde Planlama ve Düzenleme Sorunları»nın işleneceği bir toplantı programlanmıştı. Buna ilişkin hazırlıklar kasım ayı başına kadar sürdürülmüş çeşitli Bakanlık, Kamu kuruluşu, Üniversite, Akademi ve Meslek Odası temsilcilerinin katılımları için girişimler tamamlanmıştı. Ancak bu yıl idari makamlarca gerekli görülen toplantı izni bazı nedenlerle gecikmiş ve hazırlanan programın ertelenmesi zorunluluğu doğmuştur. Bu yıl Dünya Şehircilik Günü, dünyadaki zamanında kutlanamamıştır fakat aralık ayının son haftasında hazırlanan program gerçekleştirilmeye çalışılacaktır.

«Şehircilik Günü»nün amacını; kent sorunlarına meslek çevreleri ile birlikte yöneticilerin, karar vericilerin de ilgisini çekmek, birlikte yaklaşımlarını sağlamak, en önemlisi de sorunların gerçek sahibi kentli halkı yaşadığı çevre ile ilgili olgu ve etmenler hakkında aydınlatarak, giderek kentlinin çevresindeki oluşumlarda kendi kararları ile katılımlarını sağlamada bazı adımlar atmak şeklinde ortaya

koyabiliriz. Bu amaçlara çok yönlü bir çabanın ve toplumsal gelişmenin varlığı ile ulaşılacağı açıktır. «Şehircilik Günü» böyle bir oluşumda katkısı olabilecek çok sayıda araçlardan birisi olarak ele alınabilir.

Geçtiğimiz yıllarda yalnız üç kez yapılabilen ve özellikle İstanbul'da yoğunlaşan Şehircilik Günü programlarının sınırlı bir meslek ve ilgililer çevresi içinde kaldığı, asıl amaçlardan olan kentli kitlelere yaklaşmadığı doğrudur. Bu tür programların her geçen gün artan deneyimlerle daha yaygın ve katılımcı bir anlayışla ele alınması kamu oyu oluşturma yönünden gerekli görülmektedir.

Öncelikle basın-yayın organlarının, kitle iletişim araçlarının şehircilik sorunlarına ilgisini çekmenin yolları araştırılmalıdır. Televizyon ekranının kitlelere en kolay ulaşım aracı olduğu bilinmekte ancak yararlanmanın ne denli sınırlı kaldığı da görülmektedir. Birkaç yıl öncesinde kent sorunlarına ilişkin bazı konuşma, açık oturum, forum gibi programlar izlenebilmişse de bunun gelişmesi engellenmiştir. Buna karşın bazı gazetelerin kent sorunlarını haber anlayışı içinde de olsa okuyuculara aktarması, tek tük de olsa gazete sütunlarında yorum-makale türü yayınların çıkması olumlu sayılmalıdır. Ülkemizdeki hızlı toplumsal gelişmenin basın ve yayın organlarına yavaş yansıması veya etkisizleştirilerek yer alması önümüzdeki yıllarda da sürebileceğine göre şehircilik sorunlarına ilgi ve katılım sağlamada yerel yönetimlerin rolü unutulmamalıdır.

(Devamı Sayfa 8'de)

Hürkonut ve Batıköy

Hüsnü ÜNSAL
Şehir Plancısı

Hızlı bir nüfus artışı ve kentleşme süreci içinde olan ülkemizde göçlerin büyük bir dilimini İstanbul kenti almakta. Konut açığı hızla artarken imar planı alanındaki arsaların sahiplerine ve müteahhitlere sağladığı aşırı kazançlar, enflasyonist ekonomik ortam ve dar ve orta gelirli kitlelerin giderek daralan yaşam olanakları bütün güncelliğini sürdürmekte.

Değişen en önemli olgu, kentsel arsaların spekülasyon değerlerinin görülmemiş boyutlara ulaşması ve bu arsalarındaki sayısal azalmalar sonucu arsa sahiplerinin çok fazla «pay» istemeleri. Böylece pazarları daralan müteahhitler hem kardan az pay almakta, üstelik de kendi aralarında rekabete düşmekteler.

Bu haksız (!) gidişe bir son vermek için İstanbul müteahhitleri ve konut endüstrisinde söz sahibi olmak isteyen işadamları biraraya gelmişler ve «Müteahhitler Birliğini» kurmuşlar. Bu birliğin en önemli kararları şöyle sıralanmakta:

- * Sermayelerini birleştirmek
- * Kent toprakları dışında ucuza arsa kapatmak
- * Kent topraklarını paylaşarak, arsa sahiplerinin aşırı isteklerini önlemek ve bu rekabete bir son vermek...

İşadamları ve müteahhitler birliğinin bu dayanışması ile İsoKentler, Batıköyler ve bunun gibileri kurulmaya başlanmış.

Hepsinin amacı ise «Büyük İstanbul'un konut sorununa olumlu katkılarda bulunurken halkımız için yepyeni bir yaşam şekli oluşturmak...»

Şimdi bu büyük (!) konut kuruluşlarından yerinde incelediğimiz iki örneği aktarmaya çalışalım. Bunlardan ilki Türkiye'nin en büyük

(Devamı Sayfa 6'da)

“ Kent Planlamada Kuram ve Kılğı ” Konulu Seminer ODTÜ'de Yapıldı

13-14 Kasım 1980 günleri ODTÜ Mimarlık Fakültesi ŞBPB'nün düzenlediği «Kent Planlamada Kuram ve Kılğı» konulu seminer ODTÜ Mimarlık Fakültesi Anfisi'nde gerçekleştirildi. 8 bildirinin sunulduğu, 150'ye yakın dinleyicinin katıldığı seminerde sunulan bildiriler ve içerikleri şöyleydi:

UYGULAMA KURAMI VE KURAM KURUCU UYGULAMA. (İhan TEKELİ)

Planlama yazınında ayrı bir uygulama kuramının olmadığını öne süren konuşmacı, bu-

nun nedenleri olarak rasyonel karar verme kuramının planlama ile uygulamayı zaman içinde birbirinden kopardığını ve anamalcı ülkelerde hiçbir uygulama kuramının esas uygulama kuramı olan «pazar mekanizmasına» seçenek oluşturabilecek kadar güçlü olamayacağını gösterdi.

Plancıların bir uygulama kuramı geliştirmesinin zorunlu olduğunu ve bu doğrultuda öncelikle uygulamadan ne anladığımızın net-

(Devamı Sayfa 7'de)

İstanbul ve İzmir " Kent Mimarlığı Lisans " ve " Yüksek Mimar Kent Planlama Dalı " Ünvanlı Plancılar Sorunu

H.Çağatay KESKİNOK
SPMMO Sekreter Üye

İstanbul ve İzmir'deki Mimarlık Fakülterine bağlı Lisans sonrası programlardan «Kent Mimarlığı-Yüksek Lisans», «Yüksek Mimar-Kent Planlama Dalı» ünvanları alarak mezun olanların SPMMO'ya alınmaları sorunu uzun bir zamandır meslek topluluğunda tartışılıyor, bağlayıcı bir karar alınmamıştır.

Konu, Ege Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Kent Planlama Bölümünden 12.12.1978 tarihinde «Kent Mimarlığı» Yüksek Lisans derecesi alarak mezun olan Ahmet ÖZER'in, İ.D.M.M.A. Mimarlık Bölümü Kent Planlama dalından «Yüksek Mimar-Kent Planlama Dalı» ünvanı ile 1976 güz döneminde mezun Yaşar Bahri ERGEN, 11.5.1976 tarihinde mezun Mehmet İsmail GÜNÜR'un gerekli belgelerle SPMMO üyesi olmak isteği ile uzunca bir süre önce yaptıkları başvuru ile hareketlendi ve gelişti. Ancak tartışmaların yoğunlaşması, hareketlenmesi bu konuda belli karar oluşturulmasına yardımcı edeceği, daha sağlıklı sonuçlara ulaşacağı yerde çözümsüzlüğe, görünürde bir kaos'a varmaya hizmet ediyor.

Gerçekte çok bağımsızmış gibi görünüyorsa da bu konudaki kararsızlık, oda ve meslek çevrelerinde genel bir hastalığın devamı; tartışma ve eleştirilerin harekete, kısacası hayata geçirilmesinde bir çekingenlik ve sonuçlardan korkma biçiminde karşımıza çıkmaktadır.

Yapılan danışma kurullarında, «Kent Mimarlığı-Yüksek Lisans» «Yüksek Mimar-Kent Planlama Dalı» ünvanlıların odaya alınmalarını benimseyen ve karşı çıkan görüşler belirginleşti. Karşı çıkan görüşlerin irdelenmesinin meslek topluluğumuz içinde daha sağlıklı yapılara ulaşmada katkısı olacağı gerekçesi ile ana hatlarının sunulmasında yarar vardır :

Sözkonusu kişiler mimar disiplini ile yetiştirilmişlerdir. Odaya girdiklerinde odanın üyelerine tanıdığı tüm haklardan yararlanacaklardır. Bu nedenle imar planı F grubu ihalelerine doğrudan katılacaklardır. (Mimarlara, bu konuda İ.İ.B., iki sene bir kamu kuruluşunda veya Planlama Bürolarında yardımcı olarak çalışmak zorunluluğu aramaktadır). Ancak bu kişiler tam bir kent planlama birikimi almamışlardır ve bu nedenle bu iki sene çalışma zorunluluğundan kurtulmaları kent planlama mesleğinin, yeni anlamı (ki bu yeni anlam Kent Planlamasının, mimarlığın ötesinde olduğudur) ile etkinleşmesinde, doğru planlama politikalarının oluşturulmasına geriye götürücü bir adım olacaktır.

Bu kişilerin SPMMO'ya kabul edilerek, örgüt içinde, tartışma ortamı içinde yanlış kent planlama görüş ve tavırlarının denetim altında alınabileceği tezi sağlıksızdır. Çünkü mevcut örgütlenmemiz içinde denetimi sağlamıyoruz. Hele böylesi bir uygulama ile daha da denetimsiz bir ortam doğabilecektir. Doğaldır ki, bu da kişisiz bir meslek örgütüne dönüşmemizi getirecektir. Meslek onuru zedelenecektir.

Bu görüşler, örgütlenme ve demokratik mücadele temelinde konuya farklı sorunsaldan

yaklaşmaktadır. Aynı zamanda kent planlama eğitimini bulutların üstünde görmekte ve «Kent Planlama Mesleğinin Etkinleştirilmesi» fikrini putlaştırmaktadır. Yine bu görüşler dar ve dışarıya kapalı, büyümeye açık olmayan mesleki örgütlenmeyi savunmakta ve demokratik mücadele içinde mevzilerin terkedilmesi olasılıklarının yarattığı kaygılar üzerine temellenmektedirler. Ekonomik temelde, pazarın bölüşümü olasılıklarının yarattığı kaygılar bu görüşleri desteklemekte ve belirleyici olmaktadır. (pazarın bölüşümü olasılığı imar planı piyasası için geçerlidir)

Tüm bu görüşleri irdelemenin biricik yolu hayata bakmaktır : Türkiye'de kent pratiği (mekansal yapıdaki ve diğer yapıdaki) nasıl yaşanmaktadır, kent planlama pratiği ne yönde gelişmektedir, kent planlıları bu pratik içinde nedenli etkin olabilmektedir? Meslek örgütü olarak SPMMO, üyelerini ve ilgi alanı içindeki mesleki faaliyetleri ve bu faaliyetlere aktif katılan meslek adamlarını ne ölçüde denetleyebilmektedir?

Türkiye'de günümüzde Kent Planlamasının tutunacak en önemli dalı olan imar planlama eylemleri, kentsel çevrenin düzenlenmesinde, sağlıklı bir kent dokusunun oluşturulmasında artık yeterli olamamakta, hatta genel nitelikleri nedeni ile kimi zaman kentlerin mekansal sorunlarının oluşmasında, oluşturulmasında araç olmaktadır.

Yeni paradigma arayışlarının yaşandığı günümüzde; bütüncül planlama yaklaşımlarını yanı sıra, kısa süreli eylemsel planlama yaklaşımlarının denenmesi problemlere çok yönlü yaklaşma, geçmişteki her şeyi reddeden tek yolcu anlayışların aksine kent halkının yaşamının iyileştirilmesinde tüm olanakların değerlendirilmesi, seçeneklerin denenmesi yönünde bir arayış sözkonusudur.

Kent sorunlarına mimarlığı ötesinde arayışlar getiren, planlama sorunlarını mimarlık sorunlarını da içeren bir bütün halinde gören kent planlama anlayışı yaygınlaşmaktadır. Doğaldır ki bu türden bir gelişme, kentleri ve alt sistemlerini (Ulaşım, Alt yapı-Rekrasyon, Konut, Sanayi, Tarihi Doku, Enerji vb.) bir bütün halinde veya ayrı ayrı, yine bütün ile beraber ele alan planlama dallarını doğuracak ve mimarlık ve mühendislik alanları ile bağlarını kuvvetlendirecektir. Bu gelişme salt mesleğin kendi içindeki «kuramsal» arayışların ürünü değildir, bağıntılı olarak kent pratiğinin ve planlama pratiğinin gereksinmelerinin ortaya çıkardığı bir durumdur.

Kent planlama eylemleri henüz kent planlılarının etkinliğinde yürütülmemektedir. Bırakalım kent planlılarının etkinliğindeki planlama eylemlerini, kent mekanındaki gelişmelerin büyük bir çoğunluğu her türlü ortalama teknik koşullardan, çevre kalitesinden, sağlık koşullarından yoksundur. Bu konuda mimar kökenli kent planlılarının bile etkinliğinden bahsetmek olanaksız.

Böylesi bir gelişmenin, nedeni elbette plansızlık veya kötü planlama değildir. Çok

hassas bir gerçeği, yani kentleri şekillendiren ekonomik politik, toplumsal gelişmeler içinde kent planlamasının rolünü, çeşitli kent planlama türlerinin, eylemlerinin genel niteliklerini, onları yönlendiren politikaları doğru kavramakta yarar vardır. Kimi zaman kent planlama eylemine sahne olmaması kent parçalarında sağlıksız çevrelerin oluşmasında plansızlık bir faktör ise de, kimi zaman bu sorunların kaynağını planlama eyleminin kendisi oluşturmaktadır. Kent planlama yakın pratiğimizde imar planları uygulamalarının yarattığı sorunlar bilinmektedir.

Yakın bir döneme kadar ülkemizde «bu düzende kent sorunları çözülemez çünkü imar planları uygulanmıyor» (İmar planlamasının kent planlama ile özdeş tutulduğu dönemler) denilmekte idi. Yakın dönemde bu yaklaşım yavaş yavaş terkedilmeye başlandı. Kent planlamasını imarcılığın ötesinde arayan anlayışlar, planlamasının hakim toplumsal örgütlenme içindeki rolünü, farklı politikalar ile yönlendirildiklerindeki işlevlerini ve niteliklerini araştırmaya yöneldiler, imar planlarının uygulanmamasının mi yoksa başka faktörlerin mi, örneğin imar planlamasının sorunların kaynağını oluşturduğu sorularını sormaya başladılar.

Bu gün artık kent planlamada hızlı paradigma arayışlarının yaşandığı, toplumsal pratiğin bu gelişmeyi hızlandırdığı bir geçiş dönemi yaşamaktayız. Bu dönemde kent planlama veya Türkiye'de bilinen tür veya biçimler kendini tanımlamaya çalışacaklardır ve yerini bulacaklardır. İşte böylesi bir dönemde kent planlama eğitiminin sınırlarının ne olduğu, neyin kent planlama eğitimi, neyin olmadığını yanıtını vermek güç, aynı zamanda haksızlık. Böylesi bir dönemde olsa olsa neyin mühendislik, neyin mimarlık eğitiminden farklı olduğu, neyin kent planlama eğitimine yaklaştığı söylenebilir.

Bu nedenle, odaya kayıtları gündeme gelen bu kişilerin iyi kent planlama eğitimi göremedikleri, aslında bu eğitimin de kent planlama eğitimi sayılamayacağı, bu nedenle odaya girmemeleri gerektiğini savunan görüşlerin geçerliliği olmamalıdır. Yine bu görüşler iyi kent planlama eğitimi veya kent planlama eğitiminin ne olduğu konusunda yanıt verememektedirler. Ayrıca tüm bu tartışmalar, F grubu imar planları ihalelerinde mimarlar için konan 2 sene yardımcı olarak çalışma koşulunun «Kent Mimarlığı - Yüksek Lisans», «Yüksek Mimar - Kent Planlama Dalı» ünvanlılar için kaldırılıp kaldırılmaması noktasına gelip dayanmaktadır. Eğer sorun, sözkonusu kişilerin imar planlarını yapabilecek eğitim düzeyinde olup olmadıklarından kaynaklanmıyor olsa idi çoktan çözülmüş olması gerekirdi. Çünkü yapılacak iş, bu kişilerin imar planı yapabilecek eğitim düzeyinde olup olmadıklarını araştırmak olurdu. Bunun yanıtını vermek pek güç değil. 1979 - 1980 yıllarında SPMMO Haber Bülteninin çeşitli sayılarındaki Planlama Eğitimi dizisindeki okul programları incelendiğinde bu soru kolaylıkla yanıtlanacaktır. (1)

(Devamı Sayfa 6'da)

Türkiye'de Çevre ve Çevre Koruma Konularına Nasıl Yaklaşmalıyız ?

Mimarlar Odası
Ankara Şube Başkanı
Aydan BULCA

Çevre sözünün bugün dünyada kazandığı güncellik ve yaygınlık, çevrenin önemini yadsıtacak bir bıkınlık yaratacak boyutlara ulaşma tehlikesindedir.

1960'ların ikinci yarısında başlayan ve 1970'lerde doruğuna ulaşan bu «popülerlik» sonunda, özellikle Batı'nın gelişmiş toplumlarında giderek gelişen bir «çevre dili» oluşmuş, ortaya «çevreciler» çıkmış, kişiler kuruluşlar ve kurumlar çevre kaygısı duyan «iyi»lerle, çevreyi bozan «kötüler» olarak tanımlanmaya başlamıştır. Her zaman var olagelmış çevrenin bugün artık uzmanları, danışmanları, koruyucuları, mühendisleri ve tasarımcıları bulunmaktadır. Çevre dili ile konuşmak gelişmiş Batı ülkelerinde bir statü sembolüne dönüşmekte, gelişmekte olan ülkeler ise ya bu statüden yoksun kalmamak için yada gelişmişlerin baskısı ile çok kez kulaktan kapma olarak bu dili öğrenmeye çabalamaktadırlar.

Konunun Türkiye'deki resmi statüsünde aşağı yukarı böyledir. Ancak özünün doğru anlaşılması, kavranması ve benimsenmesi de açık bir gereksinimdir. Ülkemizde aynı oranda açık olan birşeyde kişiler sahip çıktıkları çevrenin boyutlarının giderek artan bir ölçüde kendi konutlarının sınırlarına indirmediği; ayakbağı ile basılmaktan çekinilen bu konutların pencerelerinden büyük bir rahatlıkla çer-çöp ve bulaşık suyunun atılabildiği bir ortamda bu özün gereklerinin gerçekleşmesinin zorluğudur.

Eğer bir yere varacaksak çevre konusundaki tartışmaları bazı noktaları açıklığa kavuşturarak başlatmak gerekir.

1. Çevre tartışmaları salt «kirlenme» boyutuna indirgenmemelidir.
2. «Çevre» salt «doğa» olarak algılanmamalı, yapılaşmış ve yapılaşmamış çevrenin bütünlüğü ve birbiri ile ilişkisi gözardı edilmemelidir.
3. Çevrenin korunması ile «gelişme» bir ikileme dönüştürülmemelidir.
4. Kamuoyunun yeterince oluşmadığı bir ülkede yaşadığımız unutulmadan, bu konuları gündeme getirenlerin toplumsal rolü ve bu toplum yapısı içindeki konumları tartışmanın bir parçası olarak göz önünde tutulmalıdır.
5. Bir ülkede insanların doğaya karşı tutumlarının, insanların insanlara karşı olan tutumlarından farklı olamayacağı unutulmalıdır.

En önemlisede, «çevre» her ne kadar fiziksel bir öge ise de, ona karşı olan tutum, üzerine yoğunlaşan talepler ve onun için yapılabilecek olanlar, toplumun kültürel, ekonomik, sosyal ve politik yapısının etkisi ile olduğundan, hiç bir çevre tartışmasının başlangıç noktası çevrenin kendisi olmamalıdır.

Türkiye'de 20 yıldır boyutları gelişen, kademeleri arttırılan bir planlama eylemi vardır.

KISA

SPMMO Yönetim Kurulu Başkanlığına Yusuf Devellioğlu Seçildi

Öznur Özer'in SPMMO Başkanlık görevinden ve yönetim kurulu üyeliğinden istifa etmesiyle boşalan yere yedek üyelerimizden Levent Özdeş atanmıştır.

Daha sonra yapılan yönetim kurulu toplantısında, yönetim kurulu üyelerinden Yusuf Devellioğlu, SPMMO Yönetim Kurulu Başkanlığı'na seçilmiş, diğer görevlerin dağılımında ise herhangi bir değişiklik olmamıştır.

Özetli Kaynakça Adlı Kitap Çıktı

Kent planlama ile ilgili süreli yayınlardan Mimarlar Odası'na yayınlanan Mimarlık, DBD Yayın Organı, ODTÜ Mimarlık Fakültesince yayınlanan Mimarlık Fakültesi Dergisi, AÜ-Siyasal Bilgiler Fakültesince yayınlanan Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi ve İTÜ-Mimarlık Fakültesince yayınlanan Şehircilik Enstitüsü Dergisi'nin 1978 yılı sonuna kadar yayınlanan tüm sayılarındaki kent planlama ile ilgili yazıların özetli olarak sunulduğu «Özetli Kaynakça» çıkmıştır. (ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Ders Notları Serisi No. : 12, 411 sayfa). Bu kitap, M. Ersoy, S. Akışık, A. Atalay, S. Ersoy, Z. Meray, F. Saiman ve L. Tayla tarafından hazırlanmıştır. (Bu yapıt SPMMO'dan edinilebilir.)

Bilirkişilik için duyuru

Üyelerimizin bilirkişilik yapmak istedikleri illeri belirten bir dilekçe ile en geç 5 Ocak 1981 tarihine kadar Odamıza başvurmalarını diliyoruz.

Bu süre içinde planlama gerek sosyal, ekonomik ve fiziksel boyutları ile, gerekse fiziksel çevrenin farkı kullanımlarına göre örgütler içi ve arasında kesin ayrıştırmalara uğratılmış ve bütünlük için medet «koordinasyon» dan umulmuştur.

İnsanlar için «iyi», «bozulmamış», «korunmuş», «temiz», «güzel» v.b. bir doğal çevre ilkesi ortaya koymanın, kentler için de aynı titiz taleplerde bulunmadan hiç bir anlamı yoktur. Halbuki bugün Türkiye'de kentsel çevreler TAKS, KAKS, kişi başına 7 m² yeşil alan, merkez konumu, sanayi-konut uzaklığı gibi aşırı basit bir dilin uygulanması ile oluşturulmakta, bu da ülkenin önemli bir zenginliği olan yöresel farklılıkları hiçe indirgeyen bir mantıkla uygulanmaktadır. Bu ne kadar geri bir yaklaşımsa, çevreye sahip çıkmak için konuyu salt «kirlenme» olarak ele alır görülen bir üst örgüt kurmak da o kadar göstermeliktir.

Ülkedeki bilgi birikiminin çok gerisindeki bir uygulama ve örgütlenmeler saklı kalmak koşulu ile «çevre» konusunun ele alınması ise benzer bir «yüzeysellik»ten öteye gitmeyecektir.

HABERLER

İller Bankası 32 imar planı işini ihale etti

İlki 3.10.1980'de, ikincisi 23.10.1980'de olmak üzere İller Bankası iki ayrı ihalede 6 adet B, 4 adet C, 6 adet D, 7 adet E ve 9 adet F grubu işi ihale etti. 8.7.1980'de yapılan ihale sonucu «haddilayığını bulamadığı» gerekçesi ile iptal edilen işlerde bu ihaleye dahil edildi. Özellikle E ve F grubunda ihale keşif bedellerinin kırılması yüksek oranlara ulaştı. Büyükyazılı % 52.83, Alucra % 10.02, Palas % 5.44, Tavşançalı % 29.37, Ulubey % 22.82, Yeniköy % 5.08, Göbel % 13.77, Yassıçal % 1.07, Torul % 51.89, Ünlüpınar % 3.58, Hisarlık % 75.24, Kavak % 1.93, İskenderli % 36.93, Kalkım % 71.78, ve Güzelbeyli % 75.70 oranlarında düşürüldü. E ve F grubunda İller Bankası'nın tüm işler için öngördüğü toplam 7.667.658 TL.'lık keşif bedeli üyelerimiz tarafından toplam 5.451.122 TL.sına, başka bir deyişle % 28.90 oranında daha azına layık görülmüştür. Keşif bedellerinin kırılmasında özellikle % 75.70 ile % 1.07 arasında değişen eğilimlerin varlığı kanımızca hayli düşündürücüdür.

SPMMO «İmar Planları Yapım ve Uygulama Süreçleri» Konulu bir seminer düzenlenecektir. Seminer 18 - 19 Aralık tarihlerinde O.D.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Anfasinde yapılacaktır.

matif teknikler kullanımının ağırlık kazanmasını nedenlemiştir. Büro gelecekteki yapı ve ilişkileri «Senaryo yazımı» ile saptamaya çalışacaktır. Bunun yanı sıra gerektiğinde ve eldeki sayısal bilgiye güvenil diğinde karmaşık sayısal tekniklerden de kuşkusuz yararlanılacaktır.

v. Elde edilecek gelişme hipotezi ve bunun mekansal yansımalarına koşut olarak fiziki ve ekonomik sektörler için gerektiğinde «Aksiyon Planları» üretilecektir. Farklı kentsel sektörlerle çözüm arayan ve farklı ölçeklerden oluşan aksiyon planları, ana gelişme şemasına göre elde edileceğinden,

BAŞSAĞLIĞI

Oda başkanımız Yusuf Devellioğlu'nun kardeşi MEHMET DEVELLİOĞLU'nu genç yaşta kaybeden ailesine başsağlığı dileriz.

SPMMO Yönetim Kurulu
SPMMO Yayın Kurulu

PLANLAMA DENEYİMLERİ

SAMSUN NAZIM PLANLAMA DENEYİMİ 1

Saffet ATİK

Kent ve Bölge Y. Plancısı

Bu yazının ele alınmış biçimi aktarılacak istenilen konuların içeriğine göre farklılaşabiliyordu. Plan elde etme sürecinde karşılaşılan sorunları Türk planlamasının kurumsal çerçevesinde tartışmak, geleneksel imar planlamasının nerede durduğunu, hangi amaçlarla ve ne tür işlevleri yükümlenmek için yapıldığını bir kez daha irdelemek, plan elde edilmesinde çevre sistemi ve karar vericilerle plancı ilişkilerine ve sürtüşmelerine değinmek, Samsun deneyimini yukarıdaki çerçevede öz eleştirilerle birlikte aktarmak ve yorumlamak kuşkusuz olası idi. Diğer yandan da daha teknisyence bir ele alışla deneyimi, kuramsal ve teknik noktalara ağırlık vererek aktarmak yazının ana temasını oluşturabilirdi.

Bir ölçüde birikimlerin öz ve vurgulayıcı biçimde yansıtılmaması endişesi bir ölçüde de kamu eli ile ve yerinde yapılan geleneksel bir nazım planının 1/5000 ölçekte-bilindiği kadarı ile ilk kez onama kararı almış olması ve bu süreçle planların gerçekten ilginç birikimlere ulaşması, bu yazıda biraz uzun biçimde, fakat anılan her iki ana çerçevenin de ele alınmasını nedenlemiştir.

PLAN ÇALIŞMALARININ GEÇMİŞİ

Samsun nazım plan çalışmaları 1965 lerde İmar ve İskan Bakan ığı Bölge Planlama Dairesi Başkanlığınca başlatılmıştır. 1960 da yarışma yolu ile elde edilen 1/4000 ve 1/1000 ölçekli nazım ve uygulama imar planlarının onanmasından hemen beş yıl sonra Bakanlığın yeni bir planlama çalışmasına girişmesi ilginçtir. Çalışmalar anılan farklı daire ve plancılarla yürütüldüğünden bu ilginin nedeni ve eski çalışmaların dayanak ve verileri doyurucu biçimde elde edilememiştir. Ancak temel çıkış noktasının Bakanlığın bu yıllarda gerçekleştirilmişlerdir. Odaya girdiklerinde odanın üyelerine tanıdığı tüm haklardan yararlanacaklardır. Bu nedenle imar planı F grubu ihalelerine doğrudan katılacaklardır. (Mimarlar, bu konuda İ.İ.B., iki sene bir kamu kuruluşunda veya Planlama Bürolarında yardımcı olarak çalışmak zorunluluğu aramaktadır). Ancak bu kişiler tam bir kent planlama birikimi almamışlardır ve bu nedenle bu iki sene çalışma zorunluluğundan kurtulmaları kent planlama mesleğinin, yeni anlamı (ki bu yeni anlam Kent Planlamasının, mimarlığın ötesinde olduğudur) ile etkinleşmesinde, doğru planlama politikalarının oluşturulmasına geriye götürücü bir adım oladığından çalışmalar belirli aralıklarla yoğunluk kazanmıştır. Alt yapı yatırımları için mekansal veriler gerektiğinde -bilindiği kadarı ile- planlama eylemi hız kazanmış, bunu belirli duraklamalar izlemiş ve merkezde sürdürülen bu çalışmalar 7.7.1977 tarihinde onanan 1/25000 ölçekli planla sonuçlandırılmıştır.

Anılan 12 yıllık süre içinde kuşkusuz gelişmeler hem de yoğun biçimde süre gelmiştir. Bunlardan ve etkilerinden söz etmek gerekirse;

i. Bakanlıkça 1965 lerdeki «Dengeleyici Metropollerin yanı sıra «Bölge Gelişme Merkezleri» tanımlaması yapılmış ve bu kentlerin planlanması için Bakanlık bütçesine öde-

nek konulmuştur. Samsun her iki tanım-lamada da yer almış, yani önce «Dengeleyici Metropol» sonra da «Bölge Geliştirme Merkezi» olarak nitelendirilmiştir.

Böylece plana temel dayanak ve girdi olabilecek üst düzey kararlarında değişiklik ve hatta belirsizlikler olmuştur.

ii. Bakanlıkça sürdürülen çalışmalar süresince kent nüfusu 87.000 den yaklaşık 180.000 yükselmiş yani katlanmış. 1/25.000 ölçekli plan. 1960 doğumlu Nazım ve uygulama planından 17 yıl sonra elde edilmiştir. Kuşkusuz ilginç olan, hızlı gelişen ve Bakanlıkça özel ilgi duyulan kentte, imar uygulamalarının çalışma ve onama ölçeği nedeni ile büyük ölçüde yine 17 yıl önceki nazım plana göre kuramsal ve yasal olarak devam etmesidir.

iii. 1965-1977 yılları arasında -yine bilindiği kadarı ile- kent nazım planının yenilenmesi için yerel yönetimin-yukarıda anılan veri gereksinimleri dışında-en ufak bir talebi yoktur. Ancak 1960 doğumlu plan tadilat ve eklentilerle tanınmaz hale gelmiştir. 1960 yılı nazım plan orijinali zorlukla bulunabilmiş, plan notu veya açıklaması gibi yazılı bir dokümana rastlanmamıştır. Bu arada kentte imar planı dışında gelişen alanın olmasına karşın plana uyulmadan gelişme gösteren alanlar kısmen plan uygulanan alanların en az 3 katı bir büyüklüğe erişmiştir. Plan tadilatları bu büyük bir çoğunlukla sosyal donatı alanlarının konut yada ticari kullanıma dönüştürülmesi biçimindedir. Ve 1978 yılında kentte konut alanları brüt yoğunluk ortalaması 354 k/Ha. gibi son derece yüksek bir değere ulaşmıştır. Bu noktada hemen tüm Türk kentleri için geçerli olan ve Samsun'da en çarpıcı biçimde görülen bir uygulamadan söz etmek gerekmektedir.

Yerel yönetimler hızlı gelişmeleri karşılamak ve denetlemek için imar planı taleplerini yeni ve bütüncül nazım planlar biçiminde formüle etmemektedirler. Bunun yerine mevzi planlar yada tadilatlar yolu ile sorunlara çözüm aramaktadırlar. Yeni nazım ve uygulama planlarının masraflı ve uzun sürede elde edilir olması talebin kısa süreli ve parçacı çözümlere dönüşmesine yol açmaktadır. Diğer taraftan bu tür parçacı yaklaşımların bir nedeni de yeni nazım planla karar getirilecek alanlarda sosyal ve teknik alt yapı donanımlarına geniş yer ayrılacağına bilinmesidir. Yerel yönetimler gerek planlama ve gerekse -çok daha önemli olarak- uygulama aşamalarında kısıtlı kaynaklarına karşın harcamaların ve yükümlülüklerinin artacağına da bilincindedir.

Bu gerçek, Türkiye'de imar planı ve uygulamasının kurumsallaşması açısından daha ayrıntılı biçimde ele alınmalı ve tartışılmalıdır. Ancak burada vurgulanmak istenilen, planlama ve uygulama faaliyetlerinin kopuk ve bazen farklı yönetsel birimlerde gerçekleştirilmesi ve planların akçalamasının gerek plan-

lama ve gerekse uygulama aşamasında ihmal edilmesinin ortaya koyduğu sağlıksız gelişmelerdir. Kısaca yerel yönetimlerin geleneksel nazım planlara karşı her aşamadaki -belki de bir ölçüde haklı- ilgisizliği önemli sorunları nedenlemektedir. Ancak plan tadilatı yada mevzi planlar seçeneğinde hem kentlerde olması gerekli bütüncül gelişme stratejilerinin ortaya çıkmasına ve parçacı uygulamalarla mevcut yapının tümüyle sağlıksızlaşmasına yol açmakta, hemde kentlerde plan tadilatı yaptırabilecek kuvvet grupları gözetildiğinde planlamanın kimler tarafından ve neye hizmet etmek için yapıldığı gibi temel soruları nedenlemektedir. Konunun sağlıklı çözümü ulaştırılması için gerekli öneri ve çabaların neler olabileceği -daha önce değinildiği gibi- ayrı ve ivedilikle yapılması gerekli bir araştırmayı gerektirmektedir. Kuşkusuz bu noktada özellikle son yıllarda bazı yerel yönetimlerin planlama ve uygulamayı kendi bünyelerinde toplamayı ve bütüncüleştirme amaçlayan çabaları özenle izlenmelidir.

Yukarıda anılan 1977 doğumlu 1/25.000 ölçekli Samsun nazım imar planına dönülerek bu planla getirilen kararlar değerlendirildiğinde iki önemli soru dizisi ortaya çıkmaktadır.

i. 1977 planı Bakanlıkça ortaya konulan «Metropol» yada «Bölge Gelişme Merkezi» kavramlarından hangisi gözetilerek elde edilmiştir. Bu ki tanım iki ayrı mekansal oluşumun farklılığını ortaya koymak için mi yapılmıştır? Eğer öyle ise, Samsun için Bakanlıkça oluşturulan üst düzey belirleyici karar niteliğindeki bu tanımlardan hangisi seçilmiştir. Değil ise, Samsun «Dengeleyici Metropol» niteliğini alacak bir «Bölge gelişme merkezi» midir?. Her iki durumda bu üst düzey kararların doğruluğu ve 1977 yılındaki olabilirliği araştırılmıdır? Üretilen plan kararları ve önerileri fiziki çevre ve temel varsayımların izin taşımakta mıdır? Bu sorular daha sonra değinilecek olan yerinde yapılan 1/100.000 ölçekli «Bölge Gelişme Deseni» ve 1/5000 ölçekli «Nazım imar planı» yapımında defalarca tekrarlanmış ve yanıt, anılan ölçeklerde aranmaya çalışılmıştır.

ii. 1/25.000 ölçekli planın temel çıkış noktası ve ağırlığın -artık 17 yaşına gelmiş olan ve yetersizliği açıkça bilinen- eski planı değiştirilmesi mi oluşturmuştur? Plan ölçeği ile kullanım kararlarının ayrıntısı ivedi gereksinimleri karşılar nitelikte midir

Kuşkusuz Samsun özelindeki bu soruların yanıtlarını -daha geniş bir bakış açısıyla Türkiye imar planı deneyimi ve kurumsal özelliklerini gözeterek aramak gerekmektedir. Bulunabilen yanıtlara yazın ilerdeki bölümlerinde değinilecektir.

SAMSUN NAZIM PLAN BÜROSU VE DENEYİMLERİ :

Samsun nazım plan çalışmaları 1977 yılı da Samsun'da «Nazım Plan Bürosu»nun kurulması ile yeni bir döneme girmiştir. İmar ve İskan Bakanlığı, kent bütünü nazım imar planının, yerinde kurulu bir büro eli ile üretilmesini istemektedir.

Samsun Nazım Plan Bürosu 10.1.1977'de Samsun'da fiilen çalışmalarına başlamıştır. Büro, kentle ve eski çalışmalarla ilk tanışması da genelde yukarıda anılan sorun ve gelişmelerle karşılaşmıştır. 1977 yılında Büronun kuruluş aşamasını takiben hazırlanan çalışma programı ve termin planında bu sorunlar izleri görülmektedir. Anılan program plan kadronun kentin somut sorunlarını ayrıntılı

çimde bilememesi nedeni ile geleneksel geniş kapsamı plan elde etme sürecinin ardaşık aşamalarından oluşmuştur. Böylece tüm kentler için uygulanabilir, içeriği ilerdeki gelişmelere göre belirlenecek soyut ve esnek bir çalışma yöntemi seçilmiştir. Program, faaliyet kapsamını geniş tutarken mekansal içeriğe az yer vermiştir.

Büronun kuruluş aşamasındaki çalışmaları, genelde teknik ve yönetsel olmak üzere iki ana grupta toplanabilir. Yönetsel çalışmalar özellikle büronun kadrolaşması, merkezi ve yerel yönetimlerle ilişki kurması, yetki ve sorumluluklarının tanımlanması ile planlama alanındaki bürokratik yapı içerisinde kendini tanıtmaları ve kabul ettirmeleri gibi konularda yoğunlaşmıştır. Aslında en ilginç ve düşündürücü deneyimlerde bu tür kurumsallaşma çabalarının ortaya çıktığıdır.

Büro Samsun'da 3 kent plancısı ile göreve başlamıştır. Terimin planında süratli plan elde etme ereği gözetilerek yapılan adam X gün hesaplamaları ile teknik ve destek personel gereksinimi ortaya çıkarılmıştır. Bu personelin temini için gerekli girişimler yazılı ve sözlü olarak kesintisiz sürdürülmüştür. Ancak elde edilebilenler düşündürücüdür. Örneğin ilk destek personel (odacı) büro kuruluşundan 9 ay sonra istihdam edilebilmiştir. Bu arada büro teknik personeli -asli görevinin aksamamasına azami özeni göstererek- eksik destek personel görevlerini de yükümlenmiştir. Bu durum günümüzde de devam etmektedir. Büro yukarıda anılan hızlı plan elde etme ereğine ulaşmak için bu kez geçici personel istihdamına giderek anket ve arazi kullanımını yapmak ve destek personel eksikliğini anılan statüdeki personel ile gidermek yolunu seçmiştir. Böylece planlama faaliyetinin en yoğun olduğu ve planın elde edildiği 23 aylık dönemde toplam 10 anketçi görevlendirilmiştir. Bunlardan çoğu kez teknik ressam-grafiker olarak yararlanılmış ve böylece büro planlama çalışmalarının yanı sıra bir eğitimci kurum olma niteliğini de kazanmıştır. Kadrolaşma sorunlarının bu derece ayrıntılı ele alınmasının nedeni kuşkusuz büronun kurumsallaşma çabalarında en büyük darboğazın nerede çıktığının işaretlenmesidir.

Samsun Nazım Plan Bürosu kuruluş aşamasında yerel yönetim ile sıkı bir ilişki kurma eğilimine girmiş, kentsel gelişme stratejisinden ufak ölçekli düzenlemelere kadar yerel yönetimin kentle ilgili görüşlerini ve planlama çalışmalarında beklentilerini elde etmeye çalışmıştır.

Bu noktadaki gelişmelerde ilk aşamada hayal kırıcı olmuştur. Yerel Yönetim plan çalışmalarında beklentilerini elde etmeye çalışırken Samsun'da kurulup kurulmamasının da kentteki olayları etkilemeyeceğini açıkça belirtilmiştir. Yerel Yönetim, İmar ve İskan Bakanlığından, talebinin, uygulama için gerekli parasal destek olduğunu söylemektedir. Bunun dışındaki teknik yardımın kağıt üzerinde kalacağı görüşündedir. Ancak büronun yerel yönetimle ilişkisi özveri ve ısrarla sürdürülmüştür. Çünkü ilerde değinileceği gibi plan yaklaşımında, planlama -akçalama- uygulama bütünlüğü temel dayanaklardan birisidir. Plancıların içtenlikle inandıkları imar planlarının mahallilik ve gerçekçilik niteliğinin kazanması için bu bütünlükten vazgeçilemez. Sonraki gelişmeler ise planlamanın kurumsallaşma açısından sevindiricidir. Aynı yerel yönetim gerek nazım planının ve gerekse büroca hazırlanan 1/1000 ölçekli uygulama planlarının onama işleminin

hızlanması için çaba göstermiş, kendi bütçesinden harita revizyonu yaptırmıştır. «... kıyı uyarılma planının uygulanması için makina parkının nazım plan bürosu görüşü ile hareket edeceği...» aynı yerel yönetime belirtilmiştir. Burada da vurgulanmak istenilen, plancılarının her türlü koşulda —belki öz veriyle— mutlaka planlamanın saygınlık kazanması için yapabilecekleri şeylerin varlığının bilincinde olmalarıdır.

Büronun, merkezi yönetimin Samsun temsilcileri ile de yakın işbirliği olmuştur. Bu işbirliğinden amaçlanan kente ilişkin dış veri niteliğindeki yatırım kararlarının elde edilmesi ve bunlar arasındaki eş güdümün sağlanmasında büronun katkıda bulunmasıdır. Kuşkusuz kamu kuruluşlarının plandan bekledikleri de öğrenilmek istenmiştir. Büro ile diğer kamu kuruluşları arasındaki ilişkiler gerek toplu toplantılar ve gerekse bireysel girişimlerle sürdürülmüştür. İş birliğinin bir diğer pratik yararı da büronun kısıtlı teknik olanaklarının özellikle bölge müdürlüklerinin yardımı ile geliştirilmesi olmuştur.

Samsun Nazım Plan Bürosu teknik çalışmalarının ilk olarak 1977 yılı faaliyet programının hazırlanması ile başladığına değinilmiştir. Bu programa göre ilk aşamada kentin mevcut yapısı ve sorunları tanımlanmıştır. Samsun ve yakın çevresinin 1977 yılında ciddi sorunları vardır. Eski ve gelişmelere cevap veremez imar planı ivedilikle değiştirilmeli ve en kısa zamanda uygulama planları elde edilmelidir. Öte yandan plan çalışmalarının kapsamı ve ölçeği de, kentin ülke ve bölge içindeki görece konumu ve işlevleri gözetilerek saptanmalıdır.

Yukarıdaki iki temel konu, planlama stratejisinin konulmasında önemli yer tutmuştur. 1977 yılı başlarında aşağıdaki noktalar yaklaşımın temel dayanaklarını oluşturmuştur.

i. Kent bütününe ilişkin dış veri niteliğindeki üst düzey kararlar derlenmelidir. Türkiye planlama deneyiminden yönlendirici plan kararlarının var olmadığı bilinmektedir. Bu koşullar altında ülkesel ve bölgesel veriler —özellikle yatırım kararları— derlenmeli ve bunların olası etkileri değerlendirilmelidir. Nüfus ve işgücü gibi temel gelişme dinamikleri ise mevcut gelişme eğilimi ve gelecekteki olası etkiler gözetilerek kestirilmelidir.

Mevcut gelişme eğilimi ve ekonomik sektörlerdeki özellikle uyarılmış yatırımların etkileri gözetilerek kent bütününe bölgesel ölçekteki görece konumu, kademesi saptanmalı, kent bütünü etki alanının yukarıdaki etkilere göstereceği tepki ve fiziksel biçimlenme ortaya konulmalıdır.

«Kent Bütünü Etki Alanı Gelişme Deneyimi» adı ile elde edilecek bu çalışma mekansal yapının rasyonelize edilmesi için yatırım kararlarının yönlendirilmesinde de kullanılacaktır. Ancak bu çalışmanın yapılması gereği, plan kademeleri ve bunlar arasındaki plan kararı ve bilgi akışı eksikliğinden nedenlenmektedir. Büro bu eksikliği kendi birikim ve olanakları ile gidermeye çalışmaktadır. Dolayısı ile elde edilen üründe de köklü bölge ve alt bölgesel plan kararları ve yapısal değişiklikler içerilmeyecektir.

ii. Kent bütünü nazım planı yukarıdaki çalışmanın ışığı altında ve «Kent Bütünü Gelişme Hipotezleri» adı altında toplanacak olan kentin ekonomik, demografik ve mekansal yapısına ilişkin öngörü ve kes-

tirmelerden oluşacak farklı seçeneklerin gözetilmesi ve bunlardan en rasyonelinin geliştirilmesi ile elde edilecektir. Daha önce değinilen «Dengeleyici Metropol» ve «Bölge Gelişme Merkezi» kavramları gelişme hipotezleri formüle edilirken tekrar gözden geçirilecektir.

iii. Kent bütünü merkez yerleşim alanında (1978 Kent Bütünü nüfusunun yaklaşık % 84 ü yerleşmiştir) gerçekten çözümü güç sorunlar yatmaktadır. Gerek yüksek değerlere ulaşmış brüt nüfus yoğunluğu ve gerekse son derece düşük kentsel donanım değerleri ana sorunlardır. Merkez yerleşim lekesinin konumlandığı doğal çanak dolmuştur. Kent batı ve doğu'da iki alüvyonel ovaya, merkezden sağlıksız yapılaşma ile kayma eğilimindedir. Çalışma ve yaşama alanları gelişimi, anılan iki ovayı tahrip ederek ve gelecekteki sağlıklı yerleşme olanaklarını yok ederek sürmektedir. Bu koşullar altında;

* Kent bütünü gelişme alanları için ivedilikle plan kararı geliştirilmeli, yeni talepler plan kararları ile karşılanmalı ve denetlenmelidir.

* Merkez yerleşim alanı için —belki servis planı niteliğinde— hiç olmazsa brüt nüfus günümüzdeki düzeyde tutmayı amaçlayan ve kentsel donanımları artırma ereğine hizmet eden bir planlama getirilmelidir.

* Yeni gelişme alanlarında en büyük talep konut dışı kentsel sektörlerden gelmektedir. Bu tür talepler, örgütlü biçimde ve organize alanlarda karşılanmalıdır.

Yukarıdaki temel ereklerin planlama yaklaşımında yeni gelişme alanlarında konut ve kentsel sektörler için geliştirici, yapılaşmış alanlarda ise her türlü kentsel sektör için sağlıklaştırıcı karar ve önlemlere ağırlık kazandıracağı açıktır.

iv. Kentin geleceğine ilişkin üst düzey plan kararlarının eksikliği, ayrıntılı ve güvenilir bilgiye uzaklık, kentsel sorunların büyüklüğü ve ivediliği özetildiğince çabuk plan yapmanın temel ereklerden birisi olarak belirlenmesi plan yaklaşımında normatif teknikler kullanımının ağırlık kazanmasını nedenlemiştir. Büro gelecekteki yapı ve ilişkileri «Senaryo yazımı» ile saptamaya çalışacaktır. Bunun yanı sıra gerektiğinde ve eldeki sayısal bilgiye güvenilmediğinde karmaşık sayısal tekniklerden de kuşkusuz yararlanılacaktır.

v. Elde edilecek gelişme hipotezi ve bunun mekansal yansımalarına koşut olarak fiziki ve ekonomik sektörler için gerektiğinde «Aksiyon Planları» üretilecektir. Farklı kentsel sektörlerde çözüm arayan ve farklı ölçeklerden oluşan aksiyon planları, ana gelişme şemasına göre elde edileceğinden, yasal gerekçelerle yapılması zorunlu olan nazım imar planı, gerektiğinde anılan aksiyon planların aynı ölçeği getirilmesi yolu ile üretilebilecektir.

Samsun nazım plan deneyiminin aktarılmasında ilk kısım burada sona ermektedir. Yazının son kısmı ise yukarıda çıkış noktaları açıklanan nazım planının teknik ayrıntılarına, faaliyetlerin süresine değinilecektir. Planın temel nitelikleri ve sayısal yanları açıklanırken plan elde etme sürecinde karşılanan dar boğazlara ve özellikle planlama -uygulama- bütünlüğünde ortaya çıkan sorunlara yer verilecektir.

İstanbul ve İzmirli Plancılar Sorunu

(2. Sayfadan devam)

Ayrıca meslek odalarının konumunu, işlevlerini ve örgütlenme biçimlerini doğru değerlendirmekte yarar vardır. ŞPMMO sadece doğru planlama politikalarını savunan kişilere açık bir örgüt olamaz. Yalnızca iyileri toplamaktan hareket eden bir örgüt sonunda açıktır ki üç, beş kişinin örgütü durumuna gelecektir. ŞPMMO belli bir planlama ekolünün veya bir akademik kadronun örgütü de olmalıdır. Ancak ŞPMMO doğru planlama politikalarına ulaşmak için mücadelenin verildiği bir örgüt olmalıdır. Büyümekten, kendisini çevresindeki olumsuzluklardan soyutlayan bir örgüt doğaldır ki kendisi olumsuzlukların kaynağı olacaktır.

Kent planlama mesleğini mimarlık mesleğinin bir devamı olarak gören, salt mekan kaygularından hareketle sorunlara yaklaşan görüşler halen etkindir. Bu görüşler eksiktir ve hatalıdır. Ancak bu görüşlerle mücadele, bu görüşlerin mahkum edilmesi, tartışılması ile odalarına kabul etmemekle değil. ŞPMMO bünyesinde mutlaka belli yaklaşımlar etkin olacaktır. Bu etkinleşme tartışma ortamından geçen bir süreç izleyecektir. Farklı görüşlerin oluşmadığı ortamlarda hiç bir mesleki konuda hareketlilik sağlanamaz, doğruya ulaşmak gerçekleşemez. Meslek çevremizde de uzunca bir süredir yaşanan budur.

Oda'nın kişiliksiz bir meslek örgütü haline gelebileceği kuşkuları dile getiriliyor. Aksine Oda içindeki görüşlerin çeşitlenmesine hizmet edecek gelişmelere açılmamanın sonuçları ŞPMMO'yu kişiliksiz bir meslek örgütü haline getirebilir.

Bütün bunların yanısıra TMMOB ve bağlı odalarının örgütlenmesini belirleyen TMMOB Yasası, yüksek lisans diplomalarını ikinci bir diploma olarak kabul etmekte ve yüksek lisans diplomalarına sahip mimar ve mühendislerin istedikleri takdirde ikinci bir odaya kaydolabilmelerine olanak tanımaktadır. (2) Ayrıca bu yasa, diploma ünvanının yanısıra yasal yetkiyi yerine getiren (Yasal yetki: mühendis veya mimar diploması) meslek adamlarının iştigallerine göre de odalara üye olabilmelerine açık kapı bırakmaktadır. (3) Bu konuda, ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü üç öğretim üyesinden oluşan ŞPMMO X Dönem Uzmanlık Ayırımı Yarkurulu bir rapor hazırlamış ve bu kişilerin odaya alınmaları gerektiği görüşünü benimsemişlerdir. (4) Yapılan danışma toplantılarında da aynı görüş eğilim olarak belirlenmiştir.

Kişisel görüş ve önerim; İstanbul ve İzmirdeki Mimarlık Fakültelerine bağlı yüksek lisans programlarında, «Kent Mimarlığı», «Şehircilik Dalı» veya «Kent Planlama Dalı» adları ile verilen eğitimlerin Kent Planlama içeriğinden değerlendirilebileceği ve bu programlardan mezun olanların ŞPMMO'ya kaydolabilecekleri ve kaydedilmesi gerektiği doğrultusundadır.

Ancak bu programlardan mezun olan planıcıları, bu programlarda görev alan öğretim kadrolarını bu programları Mimarlık Fakültelerine bağlı programlar olmaktan çıkarıp, ba-

Hürkonut ve Batıköy

(1. Sayfadan devam)

tirajlı gazetesinin girişimi olan «Hürkonut» diğeri ise Türkiye ve Balkanların en büyük inşaatçı işadamları ve eski tecrübeli politikacıların Yönetim Kurulunu oluşturduğu «Batıköy» olacak.

HÜR KONUT :

AMAÇ VE EKONOMİK MODEL

Hürkonut'un amacı «Sabit (orta) gelir gruplarının satınalın yerleşebileceği bir yaşam çevresi oluşturmak» olarak belirtilmektedir.

Projenin hayata geçirilmesi için temel belirleyici enflasyonist ortamda, zaman ve hız faktörünü en çok önemseyen ve değiştirilemeyecek maliyetleri içeren bir ekonomik modeldir.

Bu nedenle pazar alanı Almanya'da çalışan işçiler olarak belirlenmiştir. Zira Alman bankaları buradaki Türk İşçilerine kredi vermektedir. Verilen kredi Mark olarak alındığında Türkiye'deki enflasyon elimine edilmiş olacaktır. Modelde 4'lü bir iletişim düşünülmüştür. Şöyleki;

Hürkonuta girecek olan şahıs Alman bankasına başvurur. Alman Bankası işçiye kredi açar, ancak parayı bir Türk Bankasına (1) transfer eder. Kredi 4 yıl ödemesizdir. Türk Bankasına Mark olarak transfer edilen krediler karşılığında Banka Hürkonut'a faizsiz konut kredisi verir. Konutlar Türk Bankasının açtığı bu parayla üretilir. Proje sonuçlandırıldığında (ki süre 4 yıldır) Hürkonut aldığı krediyi Türk

ğimsız bölümler haline getirmeleri için mücadele görevi beklemektedir.

(1) Bkz. Türkiye'de Planlama Eğitimi, ŞPMMO Haber Bülteni çeşitli sayıları, 1979 - 1980

(2) Bkz. TMMOB Tüzüğü Madde : 54, Yürürlük : 27.6.1977

Madde 54 : Mühendisliğin ve mimarlığın ayrı ayrı meslek kollarının birden fazlasından diploma ya da ruhsatname almış olanlar, diploma ve ruhsatnamelerini ilgili bulunduğu Odalardan istediklerine girmekte serbest oldukları gibi üyelik görev ve yükümlülüklerini her oda için ayrı ayrı yerine getirmek koşuluyla birden fazla odaya da üye olabilirler ve üyelik haklarını kullanabilirler.

(3) Bkz. TMMOB Tüzüğü Madde 115, Yürürlük : 27.6.1977

Madde 115 : Türkiye'deki mühendis ve mimarlar mesleklerinin uygulanmasını gerektiren işlerle uğraşabilmek ve mesleki öğretim yaptırabilmek için meslek yada uğraşı konularının ilgili olduğu bir odaya kaydolma ve kimlik belgelerini her yıl onaylatarak üyeliğini korumak zorundadır. Uğraşı alanına göre kaydolabilmek : yasal yetkiyi aramak kaydıyla ilgili odanın Yönetim Kurulunun kararı ile olanaklıdır.

(4) Bkz. ŞPMMO X. Dönem Uzmanlık Ayırımı Yarkurulu Raporu, R. BADEMLİ, T. GÖK, N. KALKAY.

Bankasına geri öder, ancak Türk Bankasından da dövizlerin o zamanki değer farklarını alır. Böylece Banka 4 yıl dövizli işletme olanağı bulur.

Hürkonut ise enflasyondan hiç etkilenmeden konutlarını üretirken dövizlerin 4 yıl sonraki artan değerini de alır.

TASARIM HEDEFLERİ VE ÖZELLİKLERİ :

Bu modelle İstanbul Beylikdüzü mevkinde 175 ha'lık bir alanda 9.456 konutluk bir nazım plan hazırlanmaktadır. Aile büyüklüğü 4.5 alınarak 42.551 kişilik bir nüfus hedeflenmiştir. Tasarım geometrik bir düzen içinde çözülmüştür.

Çizgisel olarak geliştirilen ticaret merkezi ile onun etrafını saran iskan alanları ve çevresel motorlu trafik ile içsel yaya trafiği ayrımları tasarımın ana özellikleridir.

3 etapta gerçekleştirilecek olan Hürkonut'ta emsal değerleri 1 ile 1.76, konut blokları ise 1 ve 9 kat arasında değişmektedir.

Sosyal donatımda İ.İ.B. standartları kullanılmaktadır.

Teknik donatım «Merkezi organizasyon ve ORDO (2) yönetim merkezi» adlı anonim şirket tarafından gerçekleştirilecektir.

BATIKÖY

Batıköy projesinde temelde üç kuruluş örgütlenmiştir.

Bunlar Sinankent İnşaat Turizm ve Ticaret A.Ş., Batıköy İnşaat A.Ş., SEY Mimarlık Mühendislik, Müşavirlik A.Ş. dir.

Asıl sermayedar ve karar verici şirket Sinankent'tir .

Sinankent, Marmara Petrol A.Ş. ile Çarmıklı Holding'in ortak kuruluşudur. Batıköy projesindeki bu üç şirket birbiriyle içiçe bir ilişki sistemi kurmuşlardır.

Batıköy A.Ş. Seyaştan proje ve teknik bilgileri, Sinankent A.Ş.den her türlü harcama, ekipman ve makina gereksinimleri istemekte, her ikisi ise Batıköy A.Ş.'den düzenli müteahhitlik hizmetleri beklemektedirler.

Batıköy'ün üreteceği konutların satış bedelleri Mark (D.M.) olarak belirlenmiştir. Böylece alıcı hangi zamanda ödeme yapacaksa, Markın (D.M.) o zamanki değeri üzerinden Türk parası ödemek durumunda olacaktır. Bu şekilde satışlar enflasyonist artışlardan daha az etkilenmiş olacaktır. Bu model Hürkonut'un çok yakın bir benzeri sayılabilir.

TASARIM HEDEFLERİ VE ÖZELLİKLERİ :

Batıköy, Büyük Çekmece koyununun Batı burnunda «Baba Burnu» denilen 3 tarafı denizle çevrili 215 ha'lık bir alanı kapsıyor. 60.000 kişinin yaşayacağı 15.000 konutluk projenin temel ilkesi «modern bir konut ve yaşam çevresi oluşturmak» olarak belirlenmektedir.

Yapı malzemesi ve kalitesi yönünden lüks konutlar hedeflenmektedir. Trafikte sürati azaltan dağıtıcı dolaşım sistemi ile bunlarla kesişmeyen ve ticari alt merkezleri birbirine bağlayan yaya yolları, ulaşımın ana özellikleridir.

5 etapta gerçekleştirilecek olan Batıköy'de 350 brüt yoğunluk hedeflenmiş estetik yönde bir silüet şehir olma iddiasıyla tasarım üretilmiştir. Değişik yükseklikteki bloklarda her daire deniz ve manzara görebilecek ve konutlar 50 M² den 140 M² büyüklüğe kadar değişebilecektir.

Ayrıca Bababurnu yarımadasının sahillerinde Turizm Bakanlığıyla ortaklaşa bir turizm projesi hazırlanacak, bu proje Batıköy yerleşim projesiyle bütünleşecektir.

Ancak Turizm Bakanlığı'nın bu girişimi, proje için bir dezavantaj olarak nitelenmekte.

Kullanılan standartlar İ.İ.B. standartlarından daha yüksek tutulmaktadır.

Tüm sosyal ve teknik altyapının Sinankent A.Ş. ce gerçekleştirileceği öne sürülmektedir.

SON SÖZ :

Batıköy ve Hürkonut diğer benzeri toplu konut kuruluşları gibi, kent toprakları içinde kısıtlanan kar marjları ve daralan pazar alanları nedeniyle Kent toprakları dışındaki ucuz alanlarda sermaye, işgücü ve giderek politik güçlerini birleştirerek, konut yapmak, toplu konut inşaatını endüstrileştirerek kar maksimizasyonunu hedeflemek üzere birleşmiş müteahhit ve işadamları ortaklarının oluşturduğu kapitalist özlü konut kuruluşlarıdır.

Bu projenin sahipleri konut üretiminin oluşturacağı bütün yan endüstrilerle birlikte uluslararası olmayı ve böylece birçok ithal kolaylıklarıyla ve işgücü dolaşımını ucuzlaştırmaya ilke edinmişlerdir.

Şimdi belirledikleri yüksek konut maliyetleri ve ödeme koşulları, konut sorununu kavrama biçimleri ile gereksinim sahibi kitlelerin konut sorununa çözüm olmaktan da uzaktırlar.

(1) Bu bankanın isminin açıklanması istenmemiştir.

(2) Ortadoğu Şehircilik Yatırım A.Ş.

Kent Planlamada kuram ve kılıf

(1. Sayfadan devam)

leştirilmesi gerektiğini ve çevre koşullarının planın uygulanmasına ne tür etkileri olacağını, çevre koşullarına uygun plan yaklaşımının ne olabileceğini öne süren konuşmacı, daha sonra plan uygulamalarına ilişkin sınıma ölçütlerini açıkladı.

GECEKONDU : PLANSIZLIĞIN ARINDAKİ STRATEJİ. (Tansı ŞENYAPILI ve Erhan ACAR)

Gecekondu olgusunu plansızlığın bir sonurgusu olarak ele alan bildiri sahipleri, İstanbul'da Kağıthane gecekondu yerleşmesinin gelişimi ve Ankara'da bir alüminyum döküm fabrikasındaki üretim biçimi, süreci ile konut işyeri ilişkisine değin ampirik bulguları aktardılar.

İMAR PLANLAMASINDA YABANCILAŞMANIN BOYUTLARI (Raci BADEMLİ)

Konuşmacı, gerek uygulamadaki aksaklıkların, gerekse de plan üretim süreci ve biçimindeki yapının planıyı ürettiği plana ve mesleğine karşı nasıl bir yabancılaşmaya ittiğine ilişkin görüşlerini ortaya koydu.

YEREL YÖNETİM ÖRGÜTLERİNDE YENİ PLANLAMA YAKLAŞIMLARI : ANKARA BELEDİYESİ DENEYİMİ 1978 - 1980. (Korel GÖYMEN)

Konuşmacı Ankara Belediyesi bünyesinde oluşturulan yeni örgüt yapısının uygulamayı ne şekilde olumlu yönde etkilediğini ve sonuç alıcı uygulamalar konusunda oluşturdukları örgüt modelinin nasıl işlediğini aktardı.

DEĞİŞİK UYGULAMA STRATEJİLERİ ALTINDA PLANLAMA VE TASARIM SÜREÇLERİNDEKİ DEĞİŞMELER.

1. Konuşmacı : Yiğit GÜLÖKSÜZ

Konuşmacı, eylemin uygulamadan başlaması gerektiğini öne sürerek, buna ilişkin stratejilerin neler olabileceğini önerdi ve Köy İşleri Bakanlığı'ndaki örneklerle yer verdi. Merkezi hükümet ile Yerel Yönetimler arasında yeni örgütlenmelere gidilmesi gerektiğini öne

Günümüzde Enerji konusunda gelişmeler

Ferzan BULCAN
Şehir Plancısı

1970'li yılların başına kadar petrol kaynaklarını tükenmeyecek gibi gören özellikle sanayileşmiş ülkeler, enerji savurganlığı içindeydiler. Ancak, bu yıllarda yapılan araştırmalar, varolan petrol kaynaklarının 50 yıl içinde tükenileceğini göstermiştir. Bunun yanı sıra petrol kaynaklarına sahip ülkelerin örgütlenmesi ve petrol fiyatlarının hızla artması gereksindikleri petrolün önemli bir kısmını dışalım yoluyla sağlayan sanayileşmiş batı ülkelerini yeni enerji kaynaklarını aramaya yöneltmiştir. Bu araştırmalar hükümet komisyonlarının yanı sıra üniversiteler ve çokuluslu petrol ve otomobil şirketlerince yürütülmektedir.

Bugüne kadar dünyada araştırılmış ve araştırılmakta olan yeni enerji kaynaklarını şöyle özetleyebiliriz :

1. Rüzgar Enerjisi : Yel değirmenleriyle büyük oranlarda enerji elde etmek olasılığına karşı yaygın kullanıma geçilememesinin iki nedeni vardır. Birincisi sürekli rüzgar olmayan yerlerde ikinci bir enerji kaynağına gereksinime duyulması ki bu maliyeti arttırmaktadır. İkincisi ise şiddetli rüzgarların olması halinde şebekeye fazla yüklenilmesi şebekede hasara yol açmaktadır. Kısacası esintinin sürekli olarak düzenli bir ortalama olması gibi genellikle olanaksız bir ortam gerekmektedir. Belli bir rüzgar hızında pervaneli yel değirmenleri ideal güç (1) çıktısının % 90'ını üretebilir.

Ancak rüzgarın düzenli olmaması bu oranı % 10'a düşürmesinin yanı sıra günümüz teknolojisi ile ılımlı bir maliyette yel değirmeni üretimini olanaksız kılmaktadır. Sonuç olarak olumlu koşullar altında rüzgar enerjisi kullanım maliyeti geleneksel güç tesislerinin toplam maliyetini (çevresel maliyetler dahil) geçmektedir. Enerji tasarrufu sağlamak amacıyla

süren bildiri sahibi, kriz çözücü plancı tipinin ve gene kriz çözücü planlama örgütlerinin oluşturulmasına ilişkin görüşlerini aktardı.

2. Konuşmacı : Murat BALAMİR

Kent planlarının güçlendirilmesi gerektiği üzerinde düşüncelerini temellendiren konuşmacı, taşınmaz vergilerinin kent planlarının uygulanmasındaki yeri ve bu vergilendirme üzerinde yapılacak kamu yararına değişikliklerin, yerel yönetimlere ne tür kazançlar sağlayacağı konusundaki önerilerini aktardı.

3. Konuşmacı Gökhan MENTEŞ.

Yerel yönetimlerin hizmet üretme baskısı altında ne tür finansman sağlayıcı stratejiler izleyebileceğini Ankara Belediyesi deneyimi özelinde öne süren konuşmacı, daha sonra Ankara RTTS'nin uygulanabilmesi yönünde planlıların ne tür ön hazırlık çalışmaları geliştirdiğini aktardı.

Oturum başkanı Gönül TANKUT'un seminerin genel bir değerlendirmesini yapmasından sonra, «KONYA KENTİ PLANLAMASI VE UYGULAMASI» konulu panele geçildi. Panelde planın yüklenicisi, Konya Belediyesi İşletmeler Müdürü, Konya Ticaret Odası ve Borsa yetkilileri Konya imar planı uygulamasında izlenen yöntemleri ve araçları aktardılar.

kırsal kesimde yardımcı güç olarak basit yel değirmenlerinin kullanımı olasıdır.

2. Denizden Enerji Elde Edilmesi :

A. Deniz Akıntıları : Rüzgardan olduğu gibi deniz akıntılarında da aynı yöntemlerle enerji elde edilmektedir. İdeael bir yel değirmeninin üreteceği maksimum güç, rüzgar veya okyanus akıntısı kinetik enerjisinin 16/27 ile çarpımına eşittir.

B. Okyanuslardaki Isı Farklılaşmasından Enerji Elde Edilmesi : OTEC (Ocean Thermal Energy Conversion) diye adlandırılan proje, temelde ılık yüzey suyu ile soğuk dip suyu arasındaki ısı farklılaşmasına dayanmaktadır.

Sistem bir mavnada kurulmaktadır. Mavna'da bulunan bir seri bobin, buharlaşma özelliği yüksek amonyak veya propan gazı ile doldurulmaktadır. Ilık yüzey suyu bu gazın buharlaştırılmasında kullanılmakta ve elde edilen buhar ile türbinler aracılığı ile güç jeneratörlerini çalıştırmakta ve elektrik enerjisi üretilmektedir.

Süreç gazın dip suyu ile sıvılaştırılması yüzey suyu ile tekrar buharlaştırılması şeklinde devam etmektedir. Üretilen elektrik su altından kablolarla kıyıdaki güç istasyonlarına gönderilmektedir. Halen denemesi yapılan bu projenin sonucunda 100 megawatt veya daha fazla enerji üretilmesi beklenmektedir. OTEC'in olumlu yanı güneş enerjisinin doğrudan bağlı olmamasıdır. OTEC'in olumsuz yönlerini ise şöyle sıralayabiliriz : 1. Ürettiği gücün yaklaşık 1/3'ünü yeniden enerji üretebilmek için su pompalamasına harcamaktadır. 2. OTEC'in olabilirliği geridönüşü olmayan yatırımların (sunk investment) sabit kalmasına bağlıdır. Fakat beklenmeyen paslanmalar, biyolojik bozulmalar, kasırga ve diğer afetler maliyetleri çok yükseltecektir. 3. Parasal maliyetlerin yanı sıra nutrien ve karbon miktarı yüksek dip suyunun yüzeye çıkarılması denizaltındaki ekolojik dengeyi bozacak ve atmosferdeki CO₂ miktarını arttıracaktır.

C. Gelgitten enerji elde edilmesi : Suyun en yüksek noktası ile gelgit havzası arasındaki yükseklik farkından yararlanılarak suyun gelip gitmesi sırasındaki akıntı türbinleri çevirmekte ve elektrik üretilmektedir. Sürekli enerji elde edebilmek amacıyla, havza baraj duvarları ile kırılmaktadır. Böylelikle bilinen hidrolik yöntemlerle enerji üretilmektedir. Gelgit gücünün hiçbir zaman dünya elektrik kapasitesinin % 1 veya % 2'den fazlasını karşılamayacak olması ve yerel bağımlılığın olması önemini azaltmakta, genel semada gelgit gücü temel enerji kaynağı olarak görülememektedir.

(Devamı gelecek sayımızda yer alacaktır.)

çekilmesi kararındaki haklılık ve doğruluk tüm diğer odalar ve tek tek üyeleri tarafından desteklenmeli, Makina Mühendisleri Odası Ankara Şubesi örneğinde görülen sakat yaklaşımların destek görmemesi için gerekenler yapılmalıdır. Bu tür anlayışlar meslek örgütlerinin yararına değil, aksine zararına olacaktır.

TEZ ÖZETİ

Konu : «Farklı Ölçekteki Sanayilerin Kentte Yer Seçme Davranışları : İzmir örneğinde Morfolojik Yaklaşım.»
ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Şehir Planlama Yüksek Lisans Tezi. XXVI + 103 sayfa. Şubat 1980
Mehmet SELMAN. Tez Yöneticisi : Prof. Dr. İlhan TEKELİ.

Sanayi etkinliğinin kentte kendine özgü bir yeri olmasının, toplumsal üretim sürecinin manüfaktür aşamasına kadar uzanan kökleri vardır. Elzanaatlarında ve işbölümüne dayanmayan elbirliğinde, genellikle konuttan farklılaşmamış olan sınıai üretim, ilk kez manüfaktürün kendine özgü yapısından kaynaklanan, konuttan farklılaşmış ayrı bir mekan gereksinmesi yaratmıştır. Böylece, kentsel mekanın oluşumunda sanayinin işlevsel etkisinin, manüfaktürden bu yana varolduğu söylenebilir. Bununla birlikte, sanayinin mekansal konumu ile ilgilenen kuramsal çalışmalar fabrika türü üretim aşamasına geçilince başladığı için, toplumsal üretim sürecinin o döneminde ortaya çıkan «sanayinin desantralize olma eğilimi»nden de etkilenerek, bölgeler arası ve ülke ölçeğindeki dağılım sorunlarıyla ilgilenmiş, sanayinin kent içi konumu geleneksel kuramın sınırları dışında kalmıştır. Sanayinin kentin mekansal oluşumuna etkileri ve kentin niteliklerinin sanayinin gelişimini yönlendirmesi, ancak 20. yüzyılın ikinci yarısında, rant ve kentsel alan kullanımı gibi bazı betimsel kuramların çerçevesi içinde irdelenmiştir. Bu çalışmada da, kent içi sanayilerin mekansal dağılım düzenlerinin çözümlenmesinde, geleneksel sanayi yerleşme kuramından daha geniş olanaklar tanıyan, rant ve kentsel alan kullanımı ile ilgili kuramsal çerçeveden ve onun kavramsal içeriğinden yararlanılmaktadır. Çalışmanın bir yönü de, kuramda eksik kalan davranışsal boyutu, kuramın çerçevesine katmayı denemek olmuştur. Bunun için gerekli görgül çalışma; hem sanayisinin eskilere giden geçmişi, hem de bugünkü sektörel çeşitliliği nedeniyle İzmir Büyük Kent bütünü için yapılmıştır.

Sanayinin tarihi gelişiminde ortaya çıkan farklı üretim yapış biçimleri, az gelişmiş piyasa ekonomilerinin yaygın bir niteliği olarak ülkemizde de günümüze kadar varlıklarını birlikte sürdürebilmişlerdir. Sanayinin bu ikili yapısı ve üretim yapış biçimleri arasındaki geçişsizlik, mekanda da ikili bir oluşum sergilemektedir. Ölçekleri üretimin yapış türünden kay-

naklanan farklı büyüklükteki sanayilerin, kente yer seçme ve yer değiştirme gibi mekansal davranışları; bir taraftan büyüme, işlev değiştirme, üretim teknolojisinin yenilenmesi gibi firma içi süreçlerle, diğer taraftan da kentsel toprak rantları ve siyasal karar süreçlerinin ortaya çıkardığı sanayiye yerleştirme politikaları gibi firma dışı süreçlerle belirlenmektedir.

Çalışmada ortaya konan hipotezlerin sınanması da göstermiştir ki : tarım dışı üretimin, ya da sanayi üretiminin ortaya çıkardığı mekansal düzenler başlangıçta, kendi iç devingenlikleriyle üretim sürecinin aşamalarından geçen toplumların etkisiyle, tarım ve sanayi devrimlerini gerçekleştiremeyen ülkelerde ve bunlardan birisi olan ülkemizde de benzer şekilde ortaya çıkmıştır. Ancak sonraları benzerlikler kaybolmuş, kendi devingenlikleriyle toplumsal üretim sürecinin fabrika türü üretim aşamasına geçen toplumlarda, elzanaatı ve manüfaktürden oluşan küçük üretim egemen niteliğini yitirirken, geçişin dış devingenliklerle gerçekleştiği ülkemizde, küçük üretim etkisini yitirmemiş ve fabrika türü üretimle birlikte katmanlı sanayi yapısı ve bundan kaynaklanan ikili bir mekansal oluşum yaratmıştır. Kent merkezinde nüvelenmiş küçük üretim ve kent çevresinde yer seçen fabrika türü üretim, bu oluşumun somut bir sonucu olarak, birçok kentimizin genel niteliğini yansıtmaktadır. Sanayinin kent içi yer seçiminin temel belirleyicisi arsa piyasasında oluşan toprak değerleridir. Firmalar bir firma dışı süreç olarak kendileri dışında oluşan toprak değerleri yapısına; üretim süreçlerinin düzenlenmesi kullandıkları üretim teknolojilerinin olanakları, ürettikleri ürünün nicelik ve niteliği, vb. gibi kendi yapısal niteliklerinden kaynaklanan firma içi süreçlerle uyum sağlamaktadırlar. İzmir'de açıkça görülen sanayinin sıçramalı gelişme düzeni ve üretim için gerekenden daha büyük alanlar satın alınması olgusu, bu uyum mekanizmalarının sonuçları olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışmada, sanayinin kent içi yer seçiminin davranışsal boyutunu çözümlenmeye yönelik hipotezler genellikle doğrulanırken, kanıtlanması niceliksel ve ayrıntılı veri gerektiren bazı savların geçerlilikleri gösterilememiştir. Firmaların ilk kuruluş yeri dağılımın süreç içinde gösterdiği nitelikler ve ilk kuruluş yeri olarak merkezi seçenlerin toplam firma sayısına oranla düşüş göstermesi; yer değiştirmede seçilen konumun firmaya yüklediği maliyetlerle, üretim birimlerinin merkeze bağımlılıklarının derecesinin karşılaştırılmasının belirlediği merkezden uzaklaşmanın niceliksel boyutu; iflas olgusunun, işlev ve sektör değişikliklerinin mekansal yönü, tezin, verilerin niteliklerinden kaynaklanan eksikliklerinin belli başlıları olarak belirtilebilir.

Dünya Şehircilik Günü

(1. Sayfadan devam)

Yerel yönetimlerin 1974'ten bu yana sürdürdükleri halk yararına girişimler ve bunların uygulamaya aktarılmasında merkezi ve yerel idare arasında ortaya çıkan yetki-hizmet çatışmasının kamu oyunun bilinçlenmesinde çok önemli bir yer tuttuğu açıktır.

Meslek odalarına, şehircilik sorunlarını kamuoyuna yansıtmada zor, sınırlı fakat önemli görevler düşmektedir. Eğitim kurumları akademik kabuklarından dışarı çıkarak kent sorunlarına yeni yaklaşımlar getirebilmelidir.

1980'li yıllarda ülkemizde var olan kent sorunları çok daha büyük boyutlara ulaşacaktır. Son nüfus sayım rakamları kentleşmenin ne denli hızla arttığını bir kez daha kanıtlamaktadır. Kentlerimizin görünümü ve yaşadığımız çevre; sorunları apaçık sergilemektedir. Kentli nüfusun büyük çoğunluğu kentsel hizmetlerden yoksundur, hatta yasal açıdan plan dışı sayılan alanlarda yaşamaktadır. Kentsel çevre ister planlı ister plansız sayılsın denetim dışı bir pazar karmaşası içinde yozlaşmada, taşlaşmakta, insan yaşamına elverişsiz koşullar her yanı kaplamaktadır. Ve kentli insan yaşam kavgası verdiği çevresinde giderek mutsuzlaşmaktadır. Ekonomik yapının kötüleşmesi sosyal sorunların yığılması keskinleşmesine ve kentlinin verimsizleşmesine neden olmaktadır. Ülkede gelişmenin öncülüğünü yapması gereken kentler kaynak yaratıcı olmak yerine kaynakları hızla tüketici duruma geçmektedir. Mekansal ölçekte iyileştirme ve sağlıklaştırma gibi görülen veya umulan imar planlarının metropoliten planların hızla değişen toplumsal yapı karşısında yetersiz kaldığı, etkisizleştiği yıllardır kanıtlanmaktadır.

İşte kent ve kentli sorunlarının dev gik büyüdüğü bir ülkede «şehircilik günü» kutla namayacağına göre, çok yönlü ve çeşitli sorunları kamuoyuna iletmeye yarayacak programların araştırılması söz konusudur. Bunu için de halk ile yönetici kadrolarının ve meslek adamlarının bir araya gelebileceği, tartışabileceği olanaklar araştırılmalıdır. Önümüzdeki yıllarda «Şehircilik Günü» düzenlemelerini yeni yaklaşımlarla ele alınması için tüm ilgi kuruluşların birbirleri ile yakın iletişim kurmaları, daha geniş çevreye ulaşabilecek organ zasyonlara gitmeleri doğru olacaktır.

Dünya Şehircilik Günü programları her y daha yaygınlaşacak biçimde, hazırlık için dal çok zaman ayrılarak ve Ş.P.M.M.O.nun düzenleyici olarak etkin katılımı ile oluşturulmalı, yerel yönetimler ve kitle haberleşme organlarından destek kuruluşlar olarak mutlaka yararlanılmalıdır.

SAYIN ŞPMMO ÜYELERİ

1980 yılı üye ödentisi için son ödeme günü 31 Aralık 1980'dir. Bu tarihten sonra ödemeler % 50 cezalı alınacaktır. Duyurulur.

GÖNDEREN : TMMOB ŞEHİR PLANLAMA MİMAR VE MÜHENDİSLERİ ODASI

Konur Sok. No. 4/2
Yenişehir / ANKARA
Tel : 25 52 83 / 5

GİDECEĞİ YER :

cadır.

Ancak bu programlardan mezun olan plan-
cılar, bu programlarda görev alan öğretim kad-
rolarını, bu programları Mimarlık Fakültele-
rine bağlı programlar olmaktan çıkarıp, ba-

ası Yayın Organı. Baskı : Gelişim Matbaası - Tel. : 29 86 91. İlan Koşulları : Sütun cm'si :
14.500 TL. Yayın ve Kültür faaliyetleri ilanlarında % 20 indirim yapılır. —8 Aralık 1980—

TOPLU KONUT YASASI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

H. Çağatay KESKİNOK
Şehir Plancısı

Toplu Konut Yasası uzunca süren tartışmalardan sonra çıktı. (Kabul tarihi: 8.7.1981, Resmi Gazetede yayımlanış tarihi: 10.7.1981). Yasa üzerine yapılacak değerlendirmelerde izlenecek yol şüphesiz yasayı belli kıstaslardan hareketle 'iyi' veya 'kötü' gibi soyut ifadelerle nitelemekten çok; öncelikli olarak, geçtiğimiz yıl Demirel Hükümeti tarafından gündeme getirilen 'Milli Konut Politikasına ilişkin genelge ile başlayan, 1980 sonlarında büyük konut şirketleri ve basını ile savunusu yapılan ilk toplu konut yasa tasarısı, tasarı üzerine yapılan tartışmalar ile yeni boyutlar kazanan ve nihayet ilk tasarıdan oldukça farklı özellikler içeren 'Toplu Konut Yasası' ile ifadesini bulan gelişmeyi siyasi düzeyde bir değerlendirmeye sokmak olacaktır.

İkinci olarak ise, 'Toplu Konut Yerleşme Alanları' ifadesinin kavramsal açılımının zorunluluğu hâla gündemde. En azından, 'Toplu Konut Yerleşme Alanları' olarak salt konutların üretiminde belli bir işletme büyüklüğü saptanmış yerleşme alanları anlaşıldığını ve bunun da ülkenin teknolojik ekonomik yapıları dikkate alındığında konut üretiminde bir büyümeden çok bir daralmayı beraberinde getireceği biçimindeki kişisel kaygımı dile getirerek, 'Toplu Konut Yerleşme Alanları' veya kişisel olarak eşdeğerde tutmaya eğilimli oluşum 'Büyük kent parçalarının planlanması ve geliştirilmesi düşüncesinin konut üretiminde belli bir işletme büyüklüğünün üstüne çıkılmasından çok Kamu eliyle yönlendirilen köklü bir arsa siyasasına tekabül etmesi gerektiğini belirtmek isterim. Bu başka bir biçimde, Devlet eliyle kentsel topraklar üzerinde büyük gelişme alanlarının ivediden çok köklü çözümler ile kalıcılığı sağlanan arsa siyasaları ile planlanması, üretimin ülkedeki mevcut teknolojilerin her işletme büyüklükleri için en yüksek etkinliğe ulaşabilecek düzeyde kullanılmasına ve geliştirilmesine olanak verecek biçimde örgütlenmesi olarak ifade edilebilir ('Kendi Konutunu Kendin Yap', 'Devlet tarafından tahsis edilen arsalarda düzenli Gecekondu Üretim' en küçük işletme büyüklüğüne tekabül etmektedir.).

Üçüncü olarak yapılması gereken Yasanın belli başlı noktalarının, ilk yasa tasarısı ile karşılaştırılmasıdır. Şüphesiz bu karşılaştırma birinci ve ikinci değerlendirmelerin ışığında olmalıdır. Toplu Konut Yasasının olumlu ve olumsuz yönleri ancak bu aşamada saptayabilir, terazinin kefelerine koyabiliriz.

Ancak bakış açımızı bununla da sınırlamamız gerekiyor. Uzun tartışmalardan sonra çıkan ve bir önceki tasarıya oranla olumlu bir gelişme olarak niteleyebileceğim Toplu Konut Yasasının olumlu noktalarının 24 Ocak 1981'den bu yana izlenen; iç pazardan çok dış pazarı önemseyen, sanayi sektöründe ihbarata yönelme ihbaratı ile

naklarını artırma düşüncesine dayalı, Türkiye ekonomisinin en temel sorunlarını iç pazarın geliştirilmesi, gelir dağılımında adaletsizliklerin önlenmesi, bunun da ekonomik büyüme ile atbaşı yürütülmesi olarak görmeyen ekonomi politikalarının devamı koşullarında geleceğinin ne olacağı sorusu önem kazanıyor. Konumuz açısından ise, Türkiye'de alt gelir grubunun tasarruf gücünün ne olduğu sorusu da ilginçtir. Nedenleri şüphesiz 'dünya ekonomisinin içinde bulunduğu duruma da bağlanabilecek olan, Türkiye ekonomisindeki 'tekelleşme' eğilimlerinin veya başka bir deyişle sektörlerin büyük bir bölümünde gözlenen 'elenme', yok olma' eğilimlerinin yarattığı üretim düşüşleri, bunun da ekonomide yarattığı ağır yaralar, dış pazarda yarışabilme gücünün zayıflığının anlaşılması nedeniyle bir süre önce üzerine övgüler döşenen faiz politikasına başlayan yakınmalar, ekonominin salt para politikaları ile yönlendirilebileceği görüşünün yaygınlığı, ağırdan da olsa piyasaya sürülme başlayan 'para' dikkate alındığında uzunca bir süredir menkul değerlere yönelmiş paranın yakın bir gelecekte gittikçe artan bir oranda tekrardan gayrimenkule bağlanacağı, bunun da enflasyonist baskıları artıracacağı ve özelde konut sektöründe etkinliğin dikkate alınmamış olması nedeniyle gayrimenkul üzerindeki spekülatif gelişmeyi tekrardan başlatabileceği söylenebilir. Böylesi bir gelişmenin, Yasanın Olumlu kotalarını nasıl süpürüp götürebileceği ise önemli bir soru olarak ortada durmaktadır.

Sözü edilen noktaların tümünün birden açılması yazının içeriğinin dışına taşmakta. Bu kısa yazıda, Toplu Konut Yasasının bir önceki yasa tasarısı ile karşılaştırması konut sektöründeki genel gelişmeler ışığında yapılacak ve yasanın olumlu yönleri sergilenen, olumsuzluklar okuyucunun tartışmasına açılacaktır.

1980 Ocak Kararnamesinden sonra Türkiye'de sermaye kesiminde önemli gelişmeler ivme kazandı: Bankalar holdingleşirken, holdingler bankalaşıyordu. Yine banka—holding yaklaşması ile bu çevrelerde konut sorunu üzerinde en çok durulan konu haline geldi. Ortadoğu ve K. Afrika inşaat piyasasından beklentiler (sanki Türkiye'de inşaat'a ilişkin sorunlar bitmişcesine), yurt dışındaki işçilerin aktaracağı döviz olanakları (TİSK'in araştırmalarına göre yurt dışından gelen işçiler ellerindeki dövizin % 49'unu konuta yatırıyor), üç büyük kentte kamulaştırılmış, planlanmış arsalar, belediyeler ve hazine mülkiyetindeki diğer arsa ve araziler, iç ve dış kredi kaynakları (SSK Bağ-Kur, Meyak, Avrupa İskan Fonu), kamulaştırılan alanlarda devletin gerçekleştireceği alt yapı, ekonomik buhran nedeniyle zorunlu tüketim maddelerinin dışında kalacakları gittikçe artan nüfus (Örneğin: oto

mobil sektörü) bu zamana kadar bu çevrelerce üzerinde pek durulmayan 'konut'u bir numaraya yükseltiverdi. Bir yandan bankalar populist bir nitelik kazanan 'faize para yatırma'yı televizyon reklamları ile körüklerken—sanki bir yaratılmak istenenle geliştirmişcesine—bankalarla sıkı fıkı olan holdinglerin yan kuruluşları; büyük toplu konut şirketleri faiz gelirinin kalıcı olmadığını, 'mülk'ün ise en kazançlı yatırım olduğunu vurguluyorlardı:

«Faize yatırılan para konuttur gider, Ekotaş'a yatırılan para konuttur kalır..... Faiz geliri kalıcı değildir..... Oysa mülk kalıcıdır. Değeride artar, getirdiği irat ta. Herkesin faiz önerdiği dönemde Ekotaş size konut veriyor.

.....Çünkü Ekotaş biliyorki insanın başını sokacak bir yuvası yoksa faiz gelirinin de hiç bir değeri yoktur...» (Milliyet, Eylül 1980, gazete ilanı)

«İsotaş yeni kentler kurar... parayı korumanın, kazanmanın güven yolu... Bu gün paranızı çeşitli kuruluşlara yatırıp bekletiyorsunuz ve elinize geçen faiz sizi memnun ediyor... Para değerini gün geçtikçe kaybediyor... Yarın ne olacak? Unutmayın gün geçtikçe değeri düşmeyip artan en kazançlı yatırım mülk olmuştur. Öyle olacaktır..... İsotaş'ın en uygun koşulları ile ev sahibi olmanızı, geleceğinizi güvenceye almayı sağladığını unutmayın...» (Milliyet, Eylül 1980, gazete ilanı)

Evet konuta para yatırma ile faize para yatırma—geliştirmişcesine—farklı ağızlardan dile getiriliyorsa da, bu içli dışlı kuruluşların ortak özlemi paranın her ikisine birden (hem faizi hem de konuta. Burada konut ne gecekondu nede yap—satıcı'nın yaptığı konut) yatırılması idi. Toplu konut kuruluşları ve onlarla içli dışlı finans kuruluşları yönünden herşey tamamı, sadece yasal çerçevenin çizilmesi kalmıştı: Kamuoyu bir yasa tasarısına tanık oldu. Bu tasarı konut girişimleri konusunda tekel veya tekelimsi sınırlamalar getiriyordu (Toplu konut kuruluşu izin belgesi almak, bunun için de mahalle ölçeğinde üretim yapabilecek teknolojik düzeyde ve işletme büyüklüğünde olmak koşulu gibi) Bu sınırlamaların üstesinden gelebilen kuruluşlar 'ara finansman kredisi' (Konut değerinin % 60 tutarında, 3 yıl ödemesiz, % 15 faizle), 'inşaat kredisi' (Konut değerinin % 30'u 3 yıl ödemesiz, yirmi yıl vade, % 5 faizle), 'iş yeri kredisi' (2 yıl ödemesiz süre, 5 yıl vade, % 15 faizle), 'arsa kredisi' (2 yıl ödemesiz süre, 5 yıl vade, % 5 faizle) 'alt yapı kredisi' (5 yıl vade, % 5 faizle) olmak üzere kredilerden yararlanacaklardı. Şüphesiz bu denli vadeli ve faizli kredilerin enflasyonist baskılar gözönüne alındığında krediden çok bir yardım anlamında değerlendirilmesi daha uygun olacaktır.

Yasa tasarısında bürokrasideki gecikmeler için de önlemler düşünülmüştü:

Madde 9: «.....Fon gelirlerini zamanında yatırmayan yetkililer şahsen sorumlu olup, ilk ay için yüzde on (% 10) müteakkip her ay için yüzde üç (% 3) gecikme cezası öderler...»

En önemlisi de tasarının 6. Maddesinde yer alıyorduki; bu maddeye göre toplu konut yerleşme alanlarındaki arsalar toplu konut kuruluşlarınca satın alınabilecekti (hemde toplu kamulaştırmalarda *rayiç bedel* uygulamasının yürürlükte olduğu dönemde). Bu sayede belki de toplu konut kuruluşları düşük faizli kredilerle köşeyi dönerken, yaklaşık bir buçuk yıldan beri menkul değerler karşısında itibarını yitirmiş arsa ve arazileri kıvrak bir zeka ile ucuza kapatıp bekleten büyük emlakçiler de bu köşeyi dönme işinden nasibini alacaktı (belkide bu kuruluşlar sözü edilen toplu konut kuruluşlarının yan kuruluşları olacaktı.) Tabii topyekun uygulamalardan bu toplu konut şirketlerine teknoloji satan dış çevreler ise en fazla kazançla çıkacaklardı.

Bir de tasarıda bir madde vardı ki, belkide kent plancılarının en anlam veremeyeceği bu olacaktı herhalde:

Madde 7 : «Tespit edilmiş toplu konut yerleşme alanları içinde yer alan ve toplu konut projelerinin gerçekleştirilmesini üstlenen toplu konut kuruluşları imarla ilgili yükümlülüklerini İmar Kanununun hükümlerine bağlı olmaksızın aşağıda belirtilen işlemleri uygulayarak yerine getirirler:...»

Ayrıca mülk konut uygulamalarında konut şirketleri inşa edecekleri konutların yalnızca % 30'u için hak sahipleri ile bağlantı yapmaları yeterli sayılıyordu. Toplu konut şirketleri hak sahibi ile bağlantı yapmadan ürettiği ve bunlar için de önceden kredi aldığı konutları satamazsa da bir sorun çıkmayacaktı. (Satılma garantisi); Devlet bu konutları satın alacaktı.

İlk toplu konut yasa tasarısı kamuoyunda geniş tartışmalara neden oldu ve ilk tasarıdan farklı niteliklere sahip Toplu Konut Yasası çıktı. Herşeyden önce Yasada bir önceki tasarıda toplu konut kuruluşlarına tanınan sınırsız özgürlükler yok. Ara finansman kredisi, inşaat kredisi gibi inşaata başlamadan önce verilen krediler yasada yer almıyor. Konutların üretimi için mahalle ölçeğinde üretim yapabilecek teknolojik düzeyde ve işletme büyüklüğünde olmak zorunluluğu da yok. (Ancak 200 konut birimi ölçüsü getiriliyor.) Konutların üretimi ihale yöntemi ile gerçekleştirilecek. Toplu konut yerleşme alanlarının tespitini ise yerel yönetimlerle işbirliği içinde İ.İ.B yapacak. İlk tasarıda bu yetki toplu konut kuruluşlarına da verilmekte idi. Ayrıca ilk tasarıda 'Kamulaştırma değeri' ile ilgili hiçbir madde bulunmaması o zaman yürürlükte olan

ği anlamına geliyordu. Ancak Yasa ile toplu kamulaştırmalarda bundan böyle '*Vergi Değeri*' esasının geçerli olacağı kabul edildi:

Madde. 5 : «Bir yerin toplu konut yerleşme alanı olarak ilan edilmesinden sonra kamulaştırma hakkı doğar. Kamulaştırma bedelinin tespitinde toplu konut yerleşme alanlarının ilanından önce yapılmış vergi beyanındaki taşınmaz mal değeri esas alınır. Beyan tarihi ile kamulaştırma tarihi arasında bir yıldan fazla zaman geçmiş ise, arada geçen zaman Ticaret Bakanlığınca yayınlanmış toptan eşya fiyat endeksleri dikkate alınarak kıymet taktiri yapılır. Ancak bu şekilde takdir edilecek kıymet farkı beyan edilen değer bir mislini aşamaz. Toplu konut yerleşme alanları içindeki Hazine arazi ve arsaları herhangi bir bedel, vergi, resim ve harç alınmaksızın toplu konut yapımı için tahsis edilir.»

Bu madde bir bakıma—tüm kentsel uygulamalarda olmasa bile— toplu konut uygulamalarında İmar Kanununun Danıştay'ca iptal edilen 38. Maddesinin tekrardan geçerlilik kazanması anlamına gelmektedir. Köklü bir kentsel arsa siyasi anlamına gelmesi bile bu gelişme olumludur. Rayiç değer gibi subjektif koşullardan etkilenme olasılığı yüksek bir bedel esasının yerine vergi değeri esası getirilmektedir. Böylece rayiç değer ile vergi değeri farkından oluşan rantlar önlenmiş olacaktır.

İlk tasarıda kamulaştırılan arsalar toplu konut şirketlerine tahsis edilirken, Yasa ile kamulaştırılan arsaların kooperatif, kooperatif birlikleri ve sosyal güvenlik kurumlarına tahsisi ilkesi getirilmiştir. Bu özellik kooperatif birliklerinin kentsel hayatın örgütlenmesinde önemli bir unsur olması gerektiği görüşü ile uyusmaktadır.

Temel olumlu noktaları —ki topyekun yasayı açıklıyor— sergiledikten sonra belli başlı soruları olumsuz noktaları tartışmaya açalım: En temel soru, '*Toplu Konut Yerleşme Alanları*' ile '*Yeni Yerleşme Alanları*' arasındaki ayrılıkların veya benzerliklerin neler olduğu doğrultusunda. Yasada '*Toplu Konut Yerleşme Alanı*' olarak ifade edilenin; '*mülk konut*'un yanısıra '*kendi konutunu kendin yap!*' '*kiralık konut*' gibi farklı tür ve biçimlerin birlikte ele alındığı '*Yeni Yerleşme Alanları*' ifadesinden farklı olduğu gözlenmektedir. Öyleyse '*Yeni Yerleşme Alanları*'nın geleceği ne olacaktır? Sözü edilen türlerin hepsi redmi edilmektedir? Niçin salt, şu kadar katın üstünde, şu işletme büyüklüğü ile üretilmiş '*mülk konut*' tek seçenek olmaktadır? Bu tür kısıtlamalarla bir yerlere varılamayacağı açıktır. Çünkü bu kısıtlamaların toplumsal, ekonomik ve hatta kent estetiksel sakıncaları vardır. Şüphesiz bu sakıncaların hepsini açıklamak olanaksız. Ancak ekonomik anlamına değinmeden geçemeyeceğim: Her-

bir teknolojik biçimle gerçekleşmediği dikkate alındığında bu tür kısıtlamalar sonucunda olacak olan sektörde bir *daralmadır*. O zaman da aynı üretim düzeyine erişebilmek için bir yol daha kalıyorki— denize düşenin yılanı sarılması olarak niteleyeceğim— o da; teknoloji ithalidir. Yasada ithal teknolojiler konusunda bir sınırlama getirilmemiş (belkide Sanayi Bakanlığının kotalarında yeralacak). Bu önemli bir eksiklik. Unutulmamalıdır ki, eğer teknolojik bağımsızlığa ulaşmak isteniyorsa, Türkiye konut sektöründe olsun farklı teknoloji ve işletme büyüklükleri arasındaki tercihlerini mevcut ve yerli olan yeni örgütlenme biçimleri ile ileriye götürmek doğrultusunda yapmalıdır.

Diğer bir konu; Yasada yerel yönetimlere karşı bir güvensizlik izlenimi sezilmekte. Yerel yönetimler toplu konut uygulamalarına sürecin en sonunda girebilmektedir. Halbuki —ister şu yönetim ister bu yönetim döneminde olsun— Türkiye'de yaklaşık bir on yıldır yerel yönetimler topyekün değerlendirildiğinde kentsel yaşamda— devletin diğer kurumlarına oranla— itici bir öğe oima, kentli ile bütünleşme yolunda önemli aşamalar kaydetmişlerdir. Bu gelişmeden yararlanmak kaçınılmazdır.

Şurası açıktırki, Toplu Konut Yasası büyük konut şirketlerini düş kırıklığına uğrattı. En çok ta, bankalaşıp, holdingleşmiş olanları. Toplu konut kuruluşu düşük faizle kredi alacak, yine o toplu konut kuruluşlarının hisse senetlerini ellerinde bulduran bankalar bu düşük faizli kredilerin faiz oranı ile piyasa kredi faiz oranı arasındaki farkı Toplu Konut Fonu'ndan alacaklardı. Yasa bu hesapları suya düşürdü. Bundan sonra konut sektöründeki gelişmeleri ekonomideki genel hareketler, izlenen ekonomi politikalar belirliyecek (yani tek başına Toplu Konut Yasası değil). Ancak kısa dönemde toplu konut kuruluşlarının hisse senetlerini ellerinde bulduran bankaların bu hisseleri bir an evvel ellerinden çıkartma yolunu arayacakları beklenebilir. Büyük toplu konut şirketleri ise konut sektörünün yarışmacı kesimlerinin durgunluk içinde bulunmalarından yararlanarak yasa ile belirlenen sınırlar içinde, iç pazarda konut üretimine razı olabilirler ve hatta geçici fiyat düşürmeleri ile bu yarışmacı kesimleri ihalelerde safdışı da bırakabilirler. Bekliyebileceğimiz bir alternatif gelişme daha var: Beklemeleri ve ekonominin genel koşulları nedeniyle hareket etme olanakları hiç kalmamış yarışmacı kesimlerin, kısacası küçük ve orta girişimcilerin etkinliğindeki piyasanın yasaya rağmen hareketlenmemesi, enflasyonist baskılar nedeniyle konut kiralalarının hızla artması durumlarında (ki mevcut ekonomi politikaların devamı koşullarında ancak bu yönde bir gelişme beklenebilir) yoğun bir basın kampanyası başlatıp bütün suçü Toplu Konut Yasasının üzerine atmak ve bir önceki yasa tasarısını gerçekleştirilmeyenleri suç-

D.İ.E ANKARA NÜFUS ARTIŞ HIZININ

Sayfa 1'den Devam

3. TELGRAFLA ALINAN GEÇİCİ SONUÇLAR

Tablo — 1'de verilen değerler, Mayıs 1981 tarih ve 945 yayın sayılı D.İ.E. basımından güncellenmiştir. Ekim 1980 tarih ve 914 sayılı D.İ.E. yayınına ise telgrafla alınan geçici sonuçlar yayınlanmış ve toplam nüfus 45.217.556 olarak belirtilmiştir. Aynı yayında daha önceki yıllara ait telgrafla alınan geçici sonuçların kesinleri ile karşılaştırılması da verilmektedir. Buna göre, 1927 ile 1975 yılları arasında ortalama sapa binde 2 olarak gerçekleşirken 1980 yılında bu değer % 10,74 gibi çok yüksek bir değere ulaşmıştır.

TABLO — 2 GEÇİCİ VE KESİN NÜFUS SAYIMLARI ARASINDAKİ FARK (binde)

Yıl	1927	1935	1940	1945	1950	
Fark	0,8	2,6	2,7	3,7	0,6	
Yıl	1955	1960	1965	1970	1975	1980
Fark	2,7	2,0	0	1,7	3,7	107,4

Geçici sonuçlarla kesin sonuçlar arasındaki bu şaşırtıcı fark özellikle Ankara kent nüfusundan kaynaklanmaktadır. Geçici sonuçlara göre Ankara Belediyesi sınırları içindeki 4 ilçenin toplam nüfusu 2.203.729 olarak gösterilmiş iken, kesin sonuçlarda bu değer 325.974 eksikliği ile 1.877.755 olarak belirtilmiştir. (Bu sapma toplam nüfusta kesin ve geçici değerler arasındaki farkın % 62 kadardır.)

TABLO — 3 GEÇİCİ VE KESİN SAYIM SONUÇLARINA GÖRE ANKARA NÜFUSU

	1975 Kesin (1980 Geçici)	1980 Kesin
Merkez İlçe	94.964	(71.682) 77.168
Altındağ	512.392	(616.289) 603.689
Çankaya	895.005	(1.250.006) 921.882
Yenimahalle	198.643	(265.752) 270.016

Böylelikle geçici sonuçlara göre son iki sayım arasında Ankara kent nüfusu yılda % 10,3 artmış görünürken, bu değer % 3,9'a düşmüştür. Ankara dışında İstanbul kenti-

nin nüfusu da geçisi sonuçlara göre 80.831 daha eksik olarak kesinleşmiştir. Buna göre 1975'te 2.547.364 olan İstanbul nüfusu yılda % 3,3'lük bir artışla 2.772.708'e ulaşmış olmaktadır.

4. NÜFUS KESTİRİMLERİ AÇISINDAN DURUM

1980 nüfus sayımı kesin sonuçlarına göre, daha önceki yıllarda nüfus artış oranı en yüksek kent olan Ankara (İstanbul ile birlikte) en düşük nüfus artışı görülen kentlerden biri durumuna düşmüş ve 67 ile merkezi içinde 60'ıncı sırayı almıştır. Son iki sayım arasında 100.000'den çok nüfuslu 25 kentten 3'ü % 60—80, 7'si % 40—60 ve 11'i de % 20—40 arasında nüfuslarını arttıran Urfa'nın nüfusu % 21, Ankara'nın nüfusu % 20, İstanbul ve Elazığ'ın nüfusları ise % 17 artmıştır.

Bu durum, Elazığ'daki, Keban Barajı'nın çektiği aşırı göçün durduğunu; İstanbul kentinin büyümesini belediye sınırları dışında sürdürdüğü tezlerini doğrulamaktadır. Ancak, Ankara için nüfus artış hızında böylesi beklenmeyen bir düşüşün nedenlerini açıklamak olanaksızdır.

Geçmiş yıllara bakıldığında Ankara'nın nüfusunun on yılda bir iki katına çıktığı görülmektedir.

Son sayıma göre nüfus artış hızının çok büyük ölçekte düşmesi, hatta % 4,1'e ulaşan Türkiye yıllık doğal nüfus artış oranının bile çok altında kalması, hala göç aldığı bilinen bu kent için yapılan nüfus kestirimlerini güç durumda bırakmaktadır.

TABLO — 4 ANKARA KENTİ NÜFUS GELİŞİMİ

Sayım Yılı	Nüfus	Yıllık Artış (%)
1935	122.270	—
1940	157.242	5,72
1945	266.712	8,84
1950	238.536	5,45
1955	451.241	11,24
1960	650.067	8,81
1965	905.660	7,86
1970	1.236.152	7,30
1975	1.701.004	7,52
1980	1.877.755	2,08

Mekansal planlama ile ilgili olarak, Ankara kenti için iki ayrı kurum (Ankara Nazım Plan Bürosu ve Ankara Belediyesi) nüfus kestirimi yapmışlardır. Ankara Nazım Plan Bürosu gurup katılım (cohort survival) yöntemi ile yüksek ve düşük göç varsayımlarına göre 1990 yılı için iki seçenek nüfus değeri belirlemiş ve 1975 nüfus sayımları sonucuna göre 1990 yılı nüfusunu 3,6 milyon kişi olarak kestiren yüksek göç varsayımı olanını benimsemiştir. Ankara Belediyesi ise en ufak kareler (least square) yöntemi ile yaptığı nüfus kestiriminde 1990 yılı nüfusunu 4,7 milyon kişi olarak belirlemiştir.

Her iki nüfus kestirimi 1980 sayım sonuçlarına göre önemli ölçüde yanlış durumdadır.

TABLO — 5 ANKARA KENTİ İÇİN YAPILAN NÜFUS KESTİRİMLERİ

Yıllar	ANBP Kestirimi	Belediye Kestirimi
1980	2.255.503	2.416.000
1985	2.911.534	3.387.000
1990	3.621.186	4.337.000

(Kaynaklar : Ankara Nazım Plan Şema Raporu, Mart 1977, s: 174;

Ankara Kentiçi Raylı Toplu Taşıma Projesi, s: 70)

5. SONUÇ

1980 nüfus sayımlarının geçici ve kesin sonuçları arasında şimdiye dek görülmemiş ölçekte fark vardır. Bu fark önemli ölçüde Ankara kent nüfusundan ve özellikle Çankaya ilçesinden kaynaklanmaktadır.

Ankara kent nüfusu doğal nüfus artış oranının altında bir artış göstermiştir ki, bu olanaksızdır. 1980 ve 1975 nüfus değerlerinin her ikisi birden doğru olamaz. Ayrıca, çözer 1980 nüfusu doğru ise yalnız 1975 nüfusu değil, ondan önceki yıllara ait sayım sonuçlarına da kuşku ile bakılmalıdır.

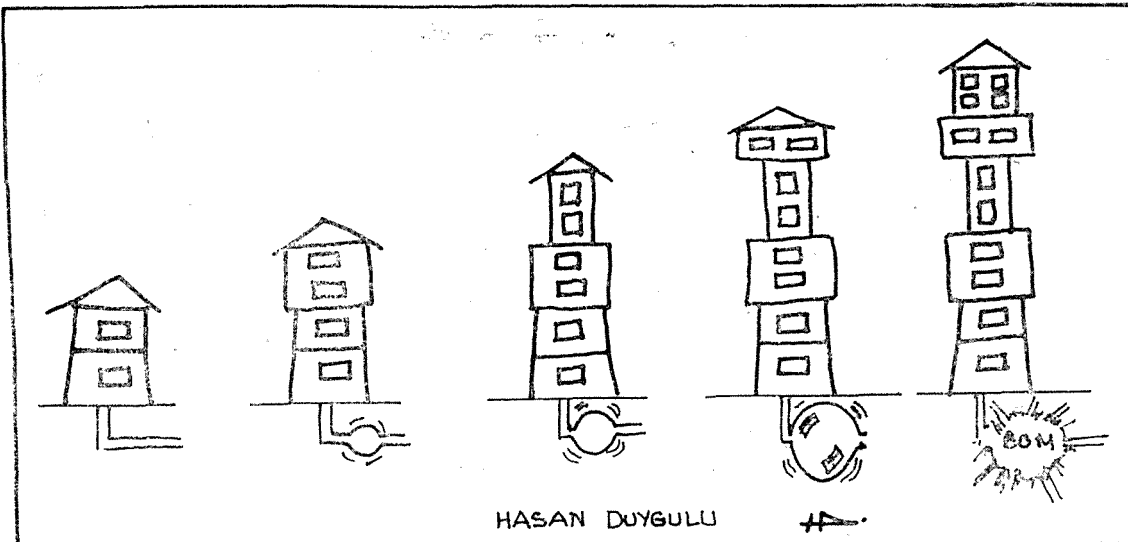
Devlet İstatistik Enstitüsü gerek her iki açıklaması arasındaki fark üzerine, gerekse Ankara nüfus artışı hızındaki düşme üzerine bir açıklamada bulunmalıdır.

Şu andaki durum Ankara kentinin mevcut nüfus kestirimlerini anlamsız hale getirirken, yenilerinin yapımını olanaksızlaştırmaktadır.

YAYIN KURULU ÜYELERDEN KARİKATÜR BEKLİYOR

Sayın üyeler, iki sayıdır Haber Bülteni-mizde karikatürlere yer verdiğimiz dikkatinizi çekmiştir. Bir yergi ve vurgulama aracı olarak karikatürlerin Bültenimize renk katacağı inancı ile, KENTSEL SORUNLAR, PLANLAMA KONULARI ve PLANCI SORUNLARI üzerine üyelerimizin ürettiği karikatürlere bundan sonra sürekli yer verme amacındayız.

Çizgi ürünlerinizi; 1/1 oranında basılabilecek biçimde aygınger kağıdı üzerine çizilmiş olarak ve alt kenarı 7 yada 15 cm. boyunda olmak üzere elden yada posta aracılığı ile Yayın Kurulu'na iletmenizi bekliyo-

KISA HABERLER

SPMMO YÖNETİM KURULUNA YENİ ATAMALAR YAPILDI

5.5.1981 günü yapılan Yönetim Kurulu toplantısında Yönetim Kurulu üyelerinden Hilal EREN'in istifasının kabulüne ve yerine yedek yönetim kurulu listesinin başında bulunan Eren KALE'nin Yönetim Kurulu üyeliğine atanmasına karar verilmiştir.

23.6.1981 günü yapılan Yönetim Kurulu toplantısında da Eren KALE'nin istifası kabul edilmiş ve ikinci yedek üye Ergun ERGANI'nın görevi kabul etmemesi üzerine üçüncü yedek üye Barış İLHAN'ın yönetim kurulu üyeliğine atanmasına karar verilmiştir.

1981 in İlk Yarısında SPMMO' ya Üye Olanlar

Üye No Adı ve Soyadı Mezun Olduğu Okul

389	Haluk Tunus	ODTÜ
390	Naile Tohumcu	»
391	Çetin Turgay Günel	»
392	Suzan Kantar	»
393	Hasan Duygulu	»
394	Ali Zambakoğlu	»
395	İbrahim Boynukalın	Berlin T. Ün.
396	Seza Candan Ünver	ODTÜ
397	Yıldırım Türker	»
393	Ahmet Özer	İ.Ü. Güz San.
399	Sedat Aklan	ODTÜ
400	Necip Kumbaracıbaşı	İTÜ M. F.
401	Muhammed Akın	İDMMA
402	Murat Cemal Vefkioglu	Her.-W.U.
403	Selma Akova	ODTÜ
404	Kudret Yasa	»
405	Simin Karaburçak	»
406	Münevver Eminoğlu	»
407	Rezzan Anteri	»

İMAR YASASININ BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN SPMMO ÖNERİLERİ İMAR VE İSKAN BAKANLIĞINA İLETİLDİ.

SPMMO tarafından oluşturulan İmar Mevzuatı Çalışma Grubu Haziran ayı içinde çalışmalarının bir bölümünü tamamlayarak, İmar Kanunu'nun bazı maddelerinin değiştirilmesine ilişkin önerileri içeren bir rapor İ.I.B.'na iletildi.

Bilindiği gibi ülkemizde her türlü fiziki yapılaşma eylemine ilişkin yasal yaptırımları ve denetimi içeren imar mevzuatının temel hükümleri İmar Kanunu'nda yer almaktadır. Bugün ülkemizde mekansal planlama kararlarının arazi kullanım eylemleri üzerinde etkin olmadığı da bilinmektedir. Bu nedenle, öncelikle İmar Kanunu'nda bazı değişiklikler yapılarak, mekansal planlamanın (bölge planları ve çevre düzeni planlarından başlayarak imar planları ve uygulama planlarına varan bir kademeler bütünü içinde) ülkemizde arazi kullanımına ilişkin eylemler üzerinde daha etkin kılınması sağlanmalıdır. Ve ayrıca, İmar Kanunu'nun bazı maddelerinin uygulanması sırasında doğan aksaklıkların ve bu Kanunla getirilen bazı yaptırım eksikliklerinin giderilmesi içinde gene bazı maddelerde değişikliklerin yapılmasına gerektirir.

Yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda SPMMO tarafından hazırlanarak İ.I.B.'na sunulan Raporda İmar Kanunu'nun 14, 25, 27, 28, 33, 34, 35, 42, 45, 48, 50, 52, 55, 56, 57, Ek-7 ve Ek-8'nci maddelerinde bazı değişiklik önerileri getirildi.

Ancak, İmar Kanunu'nda yukarıda belirtilen maddelerle ilgili parçası değişiklik önerilerinin yeterli olmayıp, İmar mevzuatının genel anlamda ve bütüncül bir yaklaşımla yeniden ele alınması ve bu anlamda mekansal planlamaya ilişkin sorunlara köklü çözümler getirici önerilerin geliştirilmesine gerek duyulmaktadır. Bu amaçla, SPMMO İmar Mevzuatı Çalışma Grubu ve MO Çalışma Grubundan oluşturulan ortak komisyon çalışmalarına Ağustos 1981 den itibaren başlanacaktır.

Yerleşme Birimleri ve Şehircilik Enstitüsü Kuruldu

İstanbul Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi Mimarlık Fakültesi bünyesinde kurulan Enstitü'ye üye olmak isteyen üyelerimiz başvuru formunu Odamızdan temin edebilirler.

Enstitü'nün yönetmeliğinde belirtilen amaçlar ve çalışma alanları özetle şöyledir. «Ülke yerleşme sorunları ve bu sorunlar kapsamına giren toplumsal, ekonomik, kültürel ve fiziksel araştırmaları yapmak, tarihsel perspektif ve teknolojik gelişme çerçevesinde yeni gelişmeleri izlemek bu amaçla ülkeler arası bilgi aktarımını sağlamak ve bilgi birikimini gelecek nesillere aktarmak amacıyla yukarıda belirtilen çalışmalarını uygulamalı olarak yapma olanaklarını kullanmak.»

Bu amaçla yapılacak çalışmalar, Eğitim ve Öğretim Çalışmaları, Araştırma Geliştirme ve Planlama Çalışmaları ve bu çalışmalarını yürütmek için Çalışma Grupları Kurmaktır. Eğitim ve Öğretim Çalışmaları, gereğinde kamuya açık konferans, sempozyum, seminer, panel ve kursları da içermektedir. Araştırma, Geliştirme ve Planlama çalışmaları da, Kırsal, kentsel, Büyük şehir bölgeleri, bölgesel ve ülkesel yerleşme yapısı ile ilgili her türlü toplumsal, ekonomik, kültürel ve fiziksel araştırmaları bir bütün ve bütünün parçaları halinde yapmak, konut alanları, endüstri alanları, hizmet alanları, rekreasyon, serbest ve yeşil alanlar, ulaşım vb. ile ilgili olarak envanter çalışmaları yapmak; planlama, tasarlama, düzenleme ve uygulama faaliyetlerine veri ve direktif oluşturacak ölçütlerin belirlenmesini sağlamak; tarihi sit ve kentlerin, eski kent mekanlarının, tarihi dokusunu korumak, sıhhiyeleştirmek ve geliştirmek amacı ile envanter çalışmaları yapmak; yukarıda belirtilen konularda bilimsel incelemeleri ve araştırmaları yapmak gibi amaçları içermektedir.

Amaçlar konusunda daha ayrıntılı ve üyelik koşulları hakkında ki bilgiler Odamız sekreterliğinden temin edilebilir.

“Cumhuriyetten Günümüze” Teknik Kongresi Yapılıyor

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim kurulunca bu yılın çalışma programına alınan «Cumhuriyet'ten Günümüze Teknik Kongresi» 1981 Ekim ayına ikinci yarısında toplanacaktır. Kongrenin kapsamı şu dört ana başlıkta toplanmaktadır.

1. Tarım, Orman, Hayvancılık
2. Maden, Sanayi, Enerji
3. Kentleşme, Yapılaşma, Çevre, Ulaşım
4. Mühendislik, Mimarlık

Kongre hazırlık çalışmaları her ana

başlık için ilgili oda temsilcilerinden oluşan alt komitelerle, odaların temsilcilerinden oluşan bir üst komite tarafından yürütülmektedir.

Kongrenin amacı, yalnızca TMMOB'in açıklanan başlıklar altındaki birikiminin ortaya konması ile sınırlı olmayıp, bu konularda çeşitli çevrelerde oluşan birikimin, konuların değişik boyutlarının ortaya konmasıdır.

Alt komiteler şu ana kadar tartışılması istenen konularda sunulacak tebliğlerle

bunları sunacak tebliğcilerden bir bölümünü saptayarak üst komiteye iletmiş bulunmaktadır. Kongre boyunca tebliğlerin yanısıra, panel, dia gösterisi, fotoğraf sergisi gibi etkinliklere de yer verilmesi için gerekli hazırlıklar yapılmaktadır.

Kongre çerçevesinde tasarlanan tebliğ, panel, gösteri vb. etkinliklerin bir bölümü kesinleşmiş olmakla birlikte kesin program Ağustos ayı sonunda belirlenecek, buna göre kongre dört ya da beş gün olarak Ekim ayının ikinci yarısında saptanacak bir tarihte toplanacaktır.

TEZ ÖZETİ

ÇAĞRI

6785/1605 SAYILI İMAR YASASININ
42. MADDESİNE ELEŞTİREL BİR
YAKLAŞIM.

Ömer KIRAL, 13.1.1981
(IX+104 s.)

TEZ YÖNETİCİSİ : TUĞRUL AKÇURA

Tez günümüz imar mevzuatı çerçevesinde imar planlarının uygulanması amacıyla yapılması gereken resen parselasyon planlarının irdelemesini amaçlamaktadır. Bu irdeleme sürecinde resen parselasyon planlarının tarihsel gelişmesinden hareketle günümüzdeki işleyişi ele alınmakta ve günümüzdeki işleyiş örnek olaylarla açıklanmaya çalışılmaktadır. 6785/1605 sayılı İmar yasının 42. maddesi ile belediyelere, imar planlarının gerçekleşmesini sağlamak amacıyla arazi ve arsaların resen birleştirilmesi, ayrılması ve hisseli yada hissesiz olarak imar parselleri durumuna getirilerek eski sahiplerine dağıtılma yetkisini vermektedir.

Bu işlemler sırasında belediyeler, yol ve yeşil alanlar için alanın % 25 ine kadar bir kısmını bedelsiz olarak ayırabilmektedir. İşte bu yetkiyle belediyeler imar planlarına göre, kentsel alandaki arsa ve arazileri, sahiplerinin olurlarını almaksızın imar parselleri durumuna dönüştürme olanağına sahiptirler. Bu olanağa karşın resen parselasyon planlarının günümüzde yaygın olarak kullanılmadığı tahmin edilmektedir. İmar planlama sürecini ve kentlerin gelişmelerini eleştiren bazı yazarlar bu yöntemin kullanılmasını savunarak planlı bir gelişmenin sağlanacağını belirtmektedirler. Ancak günümüzde gerek imar planlama sisteminin özellikleri ve gerekse kentlerin gelişmesinin özellikleri, bu türden savları doğrulamaktadır. Bugün imar planlama sistemiyle kentlerin gelişmesi denetlenememektedir. Plana rağmen parselasyonlarla gecekondulaşma, kaçak apartmanlaşma vesaire büyük kentlerde % 60 dan fazla bir yer tutmaktadır. Ayrıca plana göre rızai parselasyon türünden mevzi plan ve parselasyonlar imar planı sınırları dışında odak noktaları yaratarak çevrelerinde yerleşme talepleri oluşturmaktadır. Diğer yandan, kentlerde giderek yaygınlaşan hisseli tapu türü mülkiyetlerin olduğu bölgelerde, 42. madde uygulaması (resen parselasyon) sonucu elde edilen imar parselleri çok miktarda hisselendirildiği için, bu bölgelerin gelişmesi olanaksız duruma gelmektedir.

Özellikle büyük kentlerin mekansal biçimlenişlerinde, büyük ölçüde gecekondulaşma, kaçak apartmanlaşma türü yerleşmelerin üzerinde yer aldığı plana rağmen rızai parselasyonlar ve mevzi planlar yoluyla toplu konut girişimleri, konut kooperatifleri, sanayi girişimleri türü yerleşimlerin üzerinde yer aldığı plana göre rızai parselasyon planlarıyla, imar planının önerdiği gelişmenin sağlanması ve denetlenmesi giderek olanaksız bir duruma gelmektedir.

KİTAP TANITIMI

«5 HAZİRAN DÜNYA ÇEVRE GÜNÜ DEĞİŞEN ÇEVRE KAVRAMI VE PLANLAMA SEMPOZYUMU», isimli kitap, odamız kütüphanesine konmuştur. Söz konusu, kitap, Ege Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Kent Planlama Bölümünün, İzmir Metropolitan Alan Nazım Plan Bürosunun yardımıyla hazırladığı sempozyumdaki tebliğleri içermektedir. Kitap'ta Dr. Tayfun Taner'in, «Planlamayı Planlamak», Dr. Orcan Gündüz'ün «Fiziksel Planlama Çalışmalarında Çevreselci Yaklaşım», Dr. Bozok Özerdim'in «Kentsel Çevre ve İnsan», Prof. Dr. Ahmet Samsunlu, Ass. Davut Özdağlar'ın «Metropolitan Şehir Planlamasında Endüstride Oluşan Artık Suların Bir Faktör Olarak Yeri» Doç. Dr. Ertuğrul Erdim'in «Kati Artık Giderilmesinin Planlaması», Hanefi Caner'in «Kıyı Bandı, Doğal ve Tarihi Çevre Düzeni Üzerine» Dr. Güneş Gür'ün «Enerji, Çevre ve Ulaşım», Aysel Bayraktar'ın «Çevre Koruma ve Peyzaj Planlaması», Dr. Ümit Erdem'in, «Tarımsal Toprakların Korunması ve Çevre Kirliliği», Doç. Dr. Mehmet Köşoğlu, Dr. M. Bülent Özkan'ın, «Rekreasyonel Yönden Değerlendirme Yöntemleri», Doç. Dr. Mehmet Ayan'ın «Çevre Sorunu Açısından Hızlı Nüfus Artışı ve Kentleşme», Cengiz Soğancıoğlu'nun «Kıyılarımızdaki Yanlış Kullanımlar», Prof. Dr. Tuğrul Özgür'ün «Toplum Sağlığı Açısından Çevre» isimli tebliğleri yer almaktadır.

(Sayfa 1' den Devam)

zamana gelmiştir. Mesleğimizi doğrudan ilgilendiren pek çok gelişme söz konusudur ve bu gelişmelere ŞPMMO Yönetim Kurulu doğrudan ve dolaylı olarak katkı koymak kararlılığında.

Hepimizin ŞPMMO çatısı altında derlenip toparlanmasının gereği ortadadır. ŞPMMO Yönetim Kurulu üyelerinin maddi ve manevi desteği olmaksızın üyelerimizi ve tüm toplumu doğrudan ilgilendiren mesleki gelişmeleri izlemek, yorumlamak, katkı koymak gibi eylemleri yürütecek güçten yoksundur.

Hepimizin başta il ve işyeri temsilcilikleri olduğu halde dinamizm içinde olması ve ŞPMMO'na katkıda bulunması kaçınılmazdır.

Yönetim Kurulu üyelerinden gelecek yönlendirmeleri değerlendirecek ve bir program çerçevesinde şehir ve bölge planlama mesleğinin tek sesi olarak tabandan gelen güdülerini daha üst makamlara iletmeye çalışacaktır.

Katkılarınızı bekler, saygılarımızı sunarız.

ŞPMMO ÜYELERİNE,

MİMARLAR ODASI İLE YAPILAN
ANLAŞMAYA GÖRE ÜYELERİMİZ
MİMARLIK DERGİSİNİ % 50 İNDİRİM
Lİ ALABİLECEKTİR.

GÖNDEREN : TMMOB ŞEHİR PLANLAMA
MİMAR VE MÜHENDİSLERİ ODASI

Konur Sok. No. 4/4-06
Yenişehir/ANKARA

GİDECEĞİ YER :